

de Sprokkel

vrijzinnig humanistisch tijdschrift
regio Westhoek Noord

LENTE 2023

Secularisme

V.U.: Marc Van Muylem, Galloperstraat 48, 8670 Koksijde | Verschijnt drie maandenlijks | april – mei – juni | 11de jaargang nr. 4

Afgiftekantoor: Gent X
P913985 - BC31649

de Sprokkel

de Sprokkel | 11de jaargang nr 4
April – mei – juni 2023
Verschijnt driemaandelijks
Verantwoordelijke uitgever: Marc Van Muylem
erkeningsnummer: P913985
PB nummer: BC31649
Vrijzinnig Huis Koksijde
Galopperstraat 48
8670 Koksijde
M 0498 56 61 30

Contactadres Vrijzinnig huis Koksijde

Voorzitter: Joeri Stekelorum
T 058 52 08 94
vrijzinnighuiskoksijde@gmail.com
www.vrijzinnighuiskoksijde.be

kernredactie

Nele Deblauwe
Lieve De Cuyper
André Laveyne
Marc Mortier
Marc Van Muylem

droegen ook bij aan dit nummer

Johan Braeckman
Robert Claes
Hilke Desmedt
Karel D'huyvetters
Aalt Willem Heringa
Stephan Hungenaert
Patrick Loobuyck
Pink Phanter
Greta Raeymakers
Joeri Stekelorum

Bericht aan de lezers en de auteurs

Dit tijdschrift wordt gratis verspreid binnen de vrijzinnig humanistische gemeenschap regio Westhoek Noord. Wens je dit tijdschrift te ontvangen stuur dan je adresgegevens naar vrijzinnighuiskoksijde@gmail.com. Je gegevens worden, behoudens bezwaar, opgenomen in een bestand beheerd door het huisvandeMens Diksmuide en uitsluitend gebruikt voor de verspreiding van dit tijdschrift.

De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de door derden geleverde artikels. De kernredactie behoudt zich het recht om ingeleverde artikels te wijzigen, in samenspraak met de auteurs.

Inhoud

Editoriaal	2
Actueel	3
Column.....	4
Hoofdartikels	5-12
Visietakst.....	13-14
Jonkies	15
Activiteiten in de regio	16-18
HuisvandeMens	18
Lokale vereniging	19-20
Boekbespreking	21-23
In de kijker	24-25
Gedicht.....	25
Voorafgaande zorgplanning	26
Tuinfeest.....	27

Editoriaal

Dag vrijzinnige vrienden,

Je hebt het Lentenummer van de Sprokkel van 2023 in handen. Het jaar is ondertussen al weer flink gevorderd. Gelukkig een jaar dat er stilaan weer normaal uit ziet. Einde januari mochten we toosten op een nieuw jaar. Ruim 120 aanwezige leden en sympathisanten genoten van een drankje, een hapje en een deugddoende babbel. Blij dat we na drie jaar onderbreking weer met deze mooie traditie

konden starten. Het vorige jaar sloten we af met een ook al druk bijgewoonde winteractiviteit. We waren getuigen van prachtige natuurbeelden die Frank De Leger maakte op een van zijn IJslandreizen. En ja, de schotel met delicatessen uit onze Noordzee, viel ook bij iedereen in de smaak.

Ondertussen hebben onze lidverenigingen en het HuisvandeMens ook weer een mooi aanbod aan activiteiten in petto. Steeds meer en meer mensen vinden ook de weg naar ons Vrijzinnig Huis. Een flinke opsteker voor de vele vrijwilligers die zich hiervoor inzetten.

Het thema van dit nummer is secularisme, de overtuiging dat religie en geloof geen invloed mogen uitoefenen op de maatschappij. Een begrip waarover heel wat meningen zijn en waarover een serieus debat kan gevoerd worden. De diversiteit aan artikels in dit nummer kunnen jou alvast op weg helpen om hier mee over na te denken.

Alvast veel leesplezier!

En vooral.... ik hoop jullie te mogen verwelkomen op ons Tuinfeest met BBQ op zondag 18 juni!

Joeri Stekelorum
voorzitter Vrijzinnig Huis Koksijde

Word fan van Vrijzinnig Huis Koksijde op facebook!
www.facebook.com/vrijzinnighuiskoksijde

Patsy Sörensen en Payoke vzw winnen de Prijs Vrijzinnig Humanisme 2023

De Prijs Vrijzinnig Humanisme 2023 wordt toegekend aan Patsy Sörensen en Payoke vzw omwille van een levenslange inzet voor 'the right to have rights' (Hannah Arendt), de rechten van kwetsbare en onderdrukte mensen, in het bijzonder de rechten van prostituees en slachtoffers van mensenhandel.

Patsy Sörensen werd als jonge vrouw, kunstenares en kunstdocente geconfronteerd met de vaak preciaire situatie van prostituees en behoeftigen in Antwerpen. Gedreven vanuit een vrijzinnig humanistische levenshouding en een geloof in gelijke rechten voor alle mensen en in het recht op zelfbeschikking, zette die confrontatie haar ertoe aan om Payoke op te richten.

Aanvankelijk bood Payoke enkel praktische ondersteuning. Patsy gaf de meisjes een toevluchtsoord in haar eigen huis, terwijl ze moeite had om hen enige soort van erkenning te

geven als slachtoffer van uitbuiting en mensenwaardige behandeling. Toen ze ontdekte dat deze meisjes slechts pionnen waren in grotere criminele netwerken, richtte ze zich op een nieuwe holistische aanpak, waarbij ze professionele psychologische en sociale begeleiding, bescherming, anonimiteit en juridische bijstand aanbood met als uiteindelijke doel de daders voor de rechter te kunnen brengen.

Payoke werd de eerste ngo in Europa tegen mensenhandel. Daarbij schuwde Patsy de risico's voor haar eigen persoon niet en ze liet zich nooit intimideren door de eventuele juridische of professionele gevolgen van haar engagement.

De Prijs Vrijzinnig Humanisme wordt tweejaarlijks toegekend door het Humanistisch Verbond op 21 juni, de Internationale Dag van het Humanisme. Aan de prijs is geen geldbedrag verbonden. De laureaat ontvangt het inmiddels iconische beeld van kunstenaar Paul Baeteman en zijn naam wordt gegraveerd in de sokkel van het monument van de levensgrote versie van het beeld aan het Geuzenhuis te Gent.

LEIF West-Vlaanderen viert 10-jarig bestaan

LEIF West-Vlaanderen startte zijn dienstverlening in voorjaar 2013 vanuit het Levenshuis in Brugge en is ondertussen uitgegroeid tot 10 regionale LEIFpunten verspreid over de hele provincie. Dankzij een ploeg gedreven en goed opgeleide vrijwillige medewerkers kunnen burgers vandaag met hun vragen terecht rond waardig levenseinde op zitdagen in 20 locaties. Ook met talrijke informatieve voordrachten in het breed verenigingsleven begeleidt LEIF honderden mensen rond een waardig levenseinde en voorafgaande zorgplanning.

Ter gelegenheid van het 10-jarige bestaan organiseert LEIF West-Vlaanderen op zaterdag 22 april in het BMCC Brugge een symposium met als thema 'Denken en Doen omtrent Waardige Levenseindezorg - 10 jaar informatieve en medische antwoorden' met o.m. Wim Distelmans. Inschrijven kan bij Paula Christiaens via 0478 53 15 57 of TienjaarLEIFWVL@outlook.com. Deelnemen kost € 10 inclusief receptie in De Brug. De betaling dient te gebeuren voor 15 april op IBAN BE65 0359 8339 1596.

Meer info: www.leifwestvlaanderen.be

Benefiet ten voordele van de Alevietische slachtoffers van de aardbevingen in Oost-Turkije

Alevieten zijn 'de humanisten van het Midden-Oosten'. Zij plaatsen de mens centraal en dragen vrijheid voor het individu en solidariteit met de medemens heel hoog in het vaandel. Alevieten worden al sinds mensenheugenis vervolgd, gemarteld, vermoord. Deniz en Hasret Ates, wiens roots liggen in Hatay, nabij Antakya, waar op 20 februari het episch centrum van de tweede zware aardbeving lag, leiden je tijdens een lezing door hun verwoeste dorp en provincie, met waarachtige verhalen over de impact van de aardbeving en vertellen hun plannen voor de heropbouw van hun dorp. Nadien kan je deelnemen aan een overvloedige brunch met Alevietische gerechten. De benefiet vindt plaats op zondag 9 april in De Brug, Centrum voor het Vrije Denken in Brugge. Deelnemen kost 25 euro. Meer info: www.vrijzinnigbrugge.be

Administratief medewerker huisvandeMens Diksmuide/leper gezocht

Wil jij instaan voor een goed verloop van administratie en registratie, de agenda beheren, adressenbestanden bijhouden, briefwisseling verzorgen,...? Ook terechtkomen in een team met heel fijne collega's? Solliciteer dan voor deze functie! Info over de job en hoe je kandidaat stellen vind je hier: www.demens.nu/jobs.

De kijk van ... Stephan

Langs geen kanten begrijpen we hoe iemand z'n leven kan inrichten volgens een geloofsleer. Zijn ze zo bang om na de dood in het niets te vervallen? Uiteindelijk kun je beter vroeg sterven dan nooit, de saaiheid van het eeuwig leven lijkt mij een nog grotere kwelling dan afscheid te moeten nemen, en dat wil wat zeggen. Of twijfelen ze zo zwaar aan hun eigen moreel kompas dat ze een alziend wezen bij zich moeten hebben om niet te ontsporen en zichzelf als rechtschape te zien. Wie weet twijfelen ze wel vooral aan het gebrek aan moreel kompas bij hun medemens dat ze die dan maar met religieus geleuter proberen onder de knoet te houden? Bij bepaalde gelovigen is het proselitisme, een moeilijk woord voor bekeringsdrang, zo groot dat ze ongelovigen gewoon het liefst afslachten, af en toe het zelfs letterlijk doen. Malafide heerschappen – venijnig als ze zijn – kijken hierbij én richten hun pijlen dan in de eerste plaats op moslims, maar vergeten voor het gemak even de kruistochten, de Jodenvervolging of hoe mensen die zich niet kunnen vinden in het traditionele man/vrouw concept behandeld worden door sommige 'christelijke' kerken. Naast de imaginaire verrijzenis wordt de zo geprezen naastenliefde – één van de zelfverklaarde kernen van hun geloof – plots wel bijzonder selectief en dient vooral te passen in het kraam van de belijder.

Als vrijzinnige kijk ik daarnaar met gemengde gevoelens. Enerzijds ben ik blij dat ik dat gedoe niet nodig heb om meerwaarde te vinden in het leven. Toegegeven, ook ik ben een kind van m'n tijd en van m'n streek. Hier in België is niet geloven of vrijzinnig zijn anno 2023 niet echt een probleem op zich en heb ik misschien gemakkelijk praten. Hier en nu moet je geen schrik hebben beschimpt te worden of erger omdat je atheïst bent. Doen ze het toch, weet dan dat zij dwalende zijn en verander je beter van vriendenkring, dat is meestal het simpelste. Onze grootste, terechte

frustratie is dat we geconfronteerd worden met wetten en regels gebaseerd op geloofsvoorschriften waar wij de absurditeit ervan maar moeilijk weten te pruimen. We moeten rekening houden met gevoelens terwijl dat rekening houden schittert in éénrichtingsverkeer. Kerken moeten onderhouden worden voor vijf man en een paardenkop. Hoe gelovigen het ook maar aandurven om euthanasie te beschimpen, zelfs uitvoerende dokters de stuipen op het lijf jagen, onzinnige processen hierrond te voeren is voor een weldenkend mens een totaal raadsel. Of wat te denken van de manier waarop ze zich roeren in het abortusdebat? Steeds maar lullen over moraal en hun ethiek terwijl ze een

geschiedenis van gruwel hebben tot op vandaag nota bene, die waarachtig z'n gelijke niet kent. Om hun rijkdom of hun macht te bestendigen waren en zijn er geen grenzen, absoluut geen grenzen. Kom me verdomd niet vertellen dat dit het werk is van mensen met het hart op de juiste plaats.

Vandaar het belang van secularisatie. Op geen enkele manier wil ik als burger geconfronteerd worden met religies, lees met mensen die mij uitspuwen. Utopisch waarschijnlijk, maar het is wel m'n streven. Een eerste stap zou kunnen zijn om hun subsidies wat aan te passen. Waarom moet de katholieke kerk daar met het leeuwendeel weglopen.

Vertegenwoordigen ze zoveel burgers? Zijn er zoveel mensen die zich in dat gekwezel kunnen vinden? Want democratisch is het niet, mij hebben ze nooit gevraagd of ik katholiek wilde zijn, ze hebben het me opgedrongen, menen zelfs in mijn naam te mogen spreken. Hoe durven ze en hoe durft de burgerlijke overheid zo iets toelaten? Zelfs na de pedofiliëperikelen enkele jaren terug vonden politici het niet nodig daar eens ernstig over na te denken. Wie begrijpt dit nu nog? Er is, als het over secularisatie gaat nog veel werk aan de winkel, helaas heel veel.

Stephan Hungenaert

Secularisme

Voor we wat dieper ingaan op het thema van het secularisme is het goed om even stil te staan bij het tegenovergestelde ervan, het confessionalisme. Dat is een geleerd woord voor de situatie waarbij de godsdienst een overwegende invloed heeft in de maatschappij, een toestand die in Europa vooral sinds de erkenning van het officiële christendom in het Romeinse Rijk algemeen verspreid was, en die heeft voortgeduurd tot na de Tweede Wereldoorlog. Het is voor de jongere mensen van nu wellicht erg moeilijk om zich nog een idee te vormen van de ontzaglijke macht van de christelijke godsdienst hier in Vlaanderen tot rond 1968. Vlaanderen was om zo te zeggen één groot klooster. Alles werd door de Kerk geregeld. Ongeveer alles was verboden, en wat niet verboden was, was verplicht. Door indoctrinatie van jongs af aan en door voortdurende intimidatie werden de mensen in het christelijke gareel gehouden, en werd de macht en de rijkdom van de geestelijkheid, dat wil zeggen de priesterkaste verzekerd. Dat was zeker zo binnen de katholieke zuil, maar ook het openbare leven was zeer sterk getekend door de godsdienst. En wie zich daartegen verzette en weigerde zich te onderwerpen aan de macht en de voorschriften en de rituele verplichtingen, werd uitgesloten uit de gemeenschap. Dat waren gedurende heel lange tijd dan ook zeldzame uitzonderingen.

Dat betekent echter niet dat iedereen overtuigd katholiek was. Voor veel mensen was de godsdienst niet meer dan een uiterlijke levenswijze waaraan men zonder veel na te denken voldeed. Er was immers geen acceptabel alternatief. Wie zich afkeerde van de Kerk, was erger dan een misdadiger. Wie zich keerde tegen de Kerk, was een baarljke duivel.

Secularisme is dus in de eerste plaats een anti-beweging, het verzet tegen de suprematie van de Kerk in de maatschappij en tegen de godsdienstige indoctrinatie van de mensen. Dat verzet is er evenwel altijd geweest. Toen de eerste sjamaan, profeet of priester zichzelf op de voorgrond plaatste als vertegenwoordiger van de goden of de ene God, en als bemiddelaar voor de mensen, zijn er individuen geweest die inzagen dat deze bedriegers enkel uit waren op macht en eigen gewin, en deze aanmatiging niet aanvaardden. En in elke georganiseerde maatschappij is er altijd een strijd om de macht geweest tussen degenen die zich beriepen op goddelijke almacht, en anderen die enkel steunden op hun eigen fysieke, militaire, economische en politieke macht om de massa te onderwerpen. Ontelbaar zijn de botsingen tussen koningen en keizers met het kerkelijk gezag. Maar even vaak hebben de kerkelijke en de wereldse gezagdragers samengespannen om hun macht en rijkdom te behouden en uit te breiden, ten koste van de onderdanen en de gelovigen.

De geschiedenis van het secularisme moet grotendeels nog geschreven worden. Wat individuele personen in het verleden precies dachten, wat ze geloofden en wat niet, is zelden duidelijk, en geschreven bronnen daarover ontbreken of zijn deskundig verborgen gehouden of vernietigd. Het is pas wanneer mensen die zich verzetten tegen de invloed van de godsdienst, zowel in het individuele leven als in de maatschappij, zich gaan verenigen, dat men begint te spreken van secularisme. Deze aanvankelijk kleine kernen hebben net zoals de individuele intellectuele rebellen altijd te kampen gehad met de grootste moeilijkheden, zowel van de kant van de Kerk als van de wereldse overheid. Hun leiders en aanhangers werden vervolgd, veroordeeld, in de gevangenis geworpen, verbannen, en eindigden niet zelden op het schavot. Het is pas in de tweede helft van de twintigste eeuw dat men openlijk ongelovig kon zijn zonder zware gevolgen voor zichzelf en het gezin.

Secularisme betekent dus dat men zelf wenst te leven zonder godsdienst, in een maatschappij waarin godsdienst geen overheersende rol speelt. Vrijheid van godsdienst betekent dan enerzijds dat men kan behoren tot een godsdienst naar keuze, maar niet mag gedwongen worden om lid te zijn of te blijven van een bepaalde godsdienst, en anderzijds dat men ook zonder godsdienst moet kunnen leven.

Zeker in onze streken is het aantal mensen dat het als niet meer dan normaal beschouwt om zonder godsdienst te leven, in zeer aanzienlijke mate toegenomen, en velen die zich nog altijd 'gelovig' noemen, leiden een leven dat in niets meer verschilt van hun vrijzinnige, humanistische en atheïstische medeburgers. Onze samenleving is geseclariseerd, en dat is zonder horten of stoten gebeurd, en zonder dat de maatschappij ten onder is gegaan aan moreel verval. Bijna alles wat vroeger verboden was, en de lijst was lang, is dat al lang niet meer. Niet de Kerk, maar het volk, bij monde van het parlement, beslist nu bij wet wat verboden is. En daarbij gaat men niet uit van vermeende goddelijke wetten, geboden en voorschriften, maar van wat men onderling overeenkomt, of waarover een meerderheid het eens is. Abortus, een van de meest beruchte strijdpunten, beschouwt men niet langer als moord, of als tegennatuurlijk, of door God zelf verboden; na jarenlange strijd is er een politieke meerderheid gevonden die het zelfbeschikkingsrecht van de moeder in deze kwestie erkende en een wettelijke regeling uitgewerkt heeft. Zo ook voor euthanasie. Dat is de grote omslag van het secularisme: de mens beslist zelf, na ernstig onderling overleg op grond van de rede en de stand van de wetenschap, over de humane ethische waarden die men wenst te onderhouden. Dat is in directe tegenspraak met

wat de Kerk en elke godsdienst voorhoudt, namelijk dat er een bovennatuurlijk wezen is dat zijn absolute wetten openbaart via zijn priesters.

Secularisatie, dat wil zeggen de bevrijding van de mens en de maatschappij van elke godsdienstige dwang, en secularisme, de ideologie en maatschappelijke opvatting waarbij de godsdienst buiten beschouwing gelaten wordt, is maar mogelijk in een democratisch bestel. Zolang een samenleving gedomineerd wordt door een beperkte groep van personen die met fysiek en mentaal geweld zijn wil oplegt aan anderen, kan ook een godsdienst gedijen. Godsdienst is immers intrinsiek een instelling die berust op macht en op het onderwerpen van iedereen aan de ambities en inzichten van enkelen. Godsdienst kan enkel onder dwang opgelegd worden. Zodra de macht en de gezagsstructuur van een Kerk wegvalt, verdwijnt ook de godsdienst. De macht van een Kerk kan tanen door de implosie van het kerkelijk instituut, waarbij de priesters massaal uittreden; eveneens als de geloofwaardigheid van de clerus aangetast wordt door de talloze schandalen van die kaste; maar vooral doordat de mensen door een beter onderwijs tot andere inzichten gekomen zijn en een grotere intellectuele zelfstandigheid verworven hebben. Zoals kardinaal Danneels destijds zonder enige terughoudendheid verklaarde: de Kerk is geen democratie! Het antwoord van de moderne mens daarop is even uitgesproken en uitdagend: in een democratie is er geen plaats voor een dergelijke Kerk, of die nu christelijk, joods of islamitisch of nog iets anders is. Godsdienst heeft niets bovennatuurlijks. Het is een puur verzinsel van mensen om macht en rijkdom te verwerven voor het instituut, en voor de bedienaars van de eredienst en de andere kerkelijke beambten een manier om in het eigen levensonderhoud te voorzien. Godsdienst behoort in die zin feitelijk tot het economische leven, zoals dat ook het geval is voor bijvoorbeeld kunstbeoefening.

Ondanks de spectaculaire achteruitgang van de kerkelijkheid in onze streken en de toenemende secularisatie in alle aspecten van de samenleving, is het in onze tijd nog altijd nodig om ons elke dag in te zetten voor onze seculiere maatschappij. Enerzijds proberen ook in onze moderne samenleving bepaalde zogenaamd katholieke krachten nog altijd hun macht te laten gelden, vooral in de gezondheidszorg en in het onderwijs, maar ook in alle ethische debatten; anderzijds is er de onverholen bedreiging die uitgaat van godsdienstige dictaturen en theocratieën zoals de islam en het christelijk fundamentalisme. Maar het grootste gevaar vormen misschien wel de extremistische en/of populistische politieke bewegingen die overal de kop opsteken en sterk

aan invloed winnen. Zij zijn uit op de ondermijning en de uiteindelijke vernietiging van de democratie en pleiten voor een of andere vorm van dictatuur, al dan niet onder één sterke leider. Daardoor zijn zij de gezworen vijanden van de individuele en collectieve vrijheid, gelijkheid en solidariteit onder de mensen, de basis van de democratie, die zelf de noodzakelijke voorwaarde is voor het secularisme.

Karel D'huyvetters

Linken opinies van Karel D'huyvetters

Hogeweg 78 3118 Werchter 0486 27 37 84

<http://blog.seniorennet.be/kareldhuyvetters/>

<https://spinoza-in-vlaanderen.weebly.com/>

<https://uitgeverij-corarius.weebly.com/>

Een seculiere samenleving en de vrijheid van meningsuiting

Smalende godslastering is sinds enige jaren uit het WvSr verdwenen. De hoofdreden daarvoor was de vrijheid van meningsuiting. Ook het publiceren van cartoons over profeten, goden of datgene wat gelovigen van welke godsdienst dan ook heilig achten, is toegestaan. Ongeacht of deze cartoon smaakvol, mooi of respectvol is, of juist helemaal niet.

Wel blijven groepsbelediging, discriminatie en oproepen tot geweld strafbaar. Mensen beledigen om wille van hun geloof mag niet; discriminatie op grond van ras of seksuele gerichtheid mag evenmin. Dus antisemitisme is verboden, maar niet het lasteren van de god van de joden. Mohammedcartoons mogen wel, maar niet het beledigen van moslims vanwege hun geloof. Dat heeft niets met islamofobie te maken; ik denk dat vele christenen zich evenzeer storen aan vloeken en godslasterlijk taalgebruik. Vloeken noemen we ook geen christenfobie.

Aanzetten tot haat om de genoemde redenen is eveneens niet toegestaan. Dat is een subtiel, maar wezenlijk onderscheid. Het is zo wezenlijk, omdat anders een discussie over de zin of onzin van een geloof en wat daar bij hoort, wat het betekent en tot gevolg heeft, kan worden afgebroken. En dat moeten we in een samenleving met vele geloven, levensovertuigingen en opvattingen niet willen.

Burgerinitiatief voor een verbod op het beledigen van de profeet Mohammed: geen goed idee

Er is een initiatief gestart voor een burgerinitiatief/petitie om tot de invoering van een verbod te komen om de profeet Mohammed te beledigen. Geen goed idee wat mij betreft. Zo'n plan stelt sommige religies boven andere; het stelt bepaalde onderwerpen buiten discussie en roept lastige vragen op van afbakening. Want dan wordt de vrijheid van meningsuiting afhankelijk van de mate waarin een bevolkingsgroep zich beledigd acht door kritiek op hun geloof. Kritiek op een geloof, de profeten van dat geloof, de leerstellingen, is onderdeel van de open samenleving; ongelovigen en ongelovigheid zijn evenmin beschermd door een verbod op kritiek. Niet aan beginnen dus.

Publieke ruimte en open debat

Het gaat er om, en dat is wat Macron in Frankrijk met beroep op de laïcité bedoelde, dat de publieke ruimte en publieke sfeer uitgaan van open debat en discussie en dat de staat niet interfereert in toon van discussie over wat dan ook. Als groepen dat opvatten als ontkenning van hun existentie als volwaardig burgers is dat omdat ze in feite een bevoorrechte rol in dat debat claimen. Of dat

ze hun interne geloofsregels (gij zult mijn god of profeet niet beledigen) ook aan anderen willen opleggen. En dat is uiteraard een grote stap te ver. Natuurlijk zijn er gelovigen of godsdiensten die het liefst ook de staat beheersen, of via hun godsdienstige regels het rechtsstelsel inrichten. Het Nederlandse en Franse model is dat die vermenging als inbreuk van de rechten van de anders- of niet gelovigen wordt gezien en dat een staat godsdiensten hun vrijheid laat maar tevens geen godsdienstige regels opgelegd vanuit een godsdienst accepteert.

Westerse staten: vrijheid van godsdienst maar ook vrijheid tegen godsdienstig absolutisme

Godsdiensten zijn vrij, maar beheersen niet het statelijk recht en zijn er wel aan onderworpen. Laten we het zo zeggen: ze zijn niet speciaal en aan dezelfde regels onderworpen als iedere andere organisatie.

Dat is misschien moeilijk te verkroppen als de eigen godsdienst een absolute claim op de waarheid omvat, maar dat is wel de inrichting van de liberale samenleving. En ook, maar dat wordt vaak vergeten, voorwaarde voor de godsdienstvrijheid. Als een godsdienst, een kerk of moskee of wat voor genootschap dan ook grenzen overgaat van het commune recht mag de staat ingrijpen. Dan past geen veroordeling van de staat, maar een besef van het eigen burgerschap.

Godsdienstvrijheid is ook niet geloven

Maar daar zit hem natuurlijk wel de kneep. Godsdiensten hebben de neiging de eigen waarheid te verabsoluteren: niet of anders gelovigen of zij die in strijd met dat geloof handelen zijn zondaren en mogen of moeten bestraft of bestreden worden. En daar zit hem in niet theocratische maar seculiere samenlevingen de crux: geloven is vrij maar ook niet geloven; de god eerbiedigen is vrij, maar ook het tegendeel daarvan. En ongelovigen of afvalligen bedreigen of als minderwaardig behandelen is ongepast en laakbaar.

De grens is geweld en oproepen tot/faciliteren van geweld
Oproepen tot geweld, verheerlijken van geweld, oproepen

tot veroordeling van andere vormen van seksualiteit of gender dan de heteroseksuele, afwijzing of niet-acceptatie van die publieke open samenleving, zijn even zovele vormen van gedrag die een staat mag tegengaan om die open samenleving te beschermen. Dat doen we met motorbendes en pedofielenverenigingen, maar waarom ook niet met genootschappen die onder het mom of onder de noemer van een godsdienst kwalijke praktijken bedrijven, of anders of niet gelovigen diskwalificeren onder bedreiging met tal van ernstige sancties?

Kritiek op een godsdienst is geen godsdienst fobie

Als moskeeën en islamieten zich geraakt voelen door de cartoons van Charlie Hebdo en de respons van Macron op de walgelijke aanslagen in Frankrijk, is de wedervraag waarom het geweld uit/in naam van hun godsdienst verricht niet met pek en veren mag worden bestreden. De respons van de Franse staat kwalificeren als islamofobie of als zoveelste poging om islamieten in een verdomhoekje te schuiven, laat zien dat niet begrepen wordt dat de vrijheid van godsdienst die hun toekomt, samenvalt met de vrijheid van anderen op kritiek of beschimping van het voor hun heilige.

Bestrijding door de Staat van geweld is geen uitdrukking van fobie, maar wat een staat moet doen. Het wordt fobie als een groep gelovigen de bestrijding door de staat van dat geweld afdoet als islamofobie. Maar dan is het fobie van de westerse open en seculiere samenleving, die ook vrijheid van godsdienst geeft en ook bescherming tegen geweld biedt en moet bieden. Ongeacht de bron. En zonder bevoorrechte status voor godsdiensten, gelovigen, of ongelovigen.

*Prof. Mr. Aalt Willem Heringa
hoogleraar vergelijkend staats- en bestuursrecht aan de
Universiteit Maastricht*

*Bron d.d. 4/11/20: De Nederlandse grondwet
https://www.denederlandsegrondwet.nl/id/vldh11y84sd/nieuws/een_seculiere_samenleving_en_de_vrijheid*

Secularisme is goed voor iedereen

Ik ben op congres in een buitenwijk van Buffalo, New York. De precieze oorsprong van de naam van de stad is onduidelijk, maar dat hier vroeger veel bizons graasden is zeker. Daar is nu niets meer van te merken. Het lijkt hier wel één grote parkeerplaats. De asfalt- en betonindustrie deed wat van haar werd verwacht. Ze hoefde er niet eens voor te lobbyen. Alles, maar dan ook alles, moet bereikbaar zijn met de auto. Het is, toch in meerdere Staten, typisch Amerikaans. Al even typerend is de enorme hoeveelheid religieuze literatuur in de boekenwinkels. Eerder vandaag bezocht ik de plaatselijke Barnes & Noble, een keten met een behoorlijk goed aanbod, over van alles en nog wat. Er stond een hele rij boekenkasten onder het label "christian life". Over geen enkel ander onderwerp zijn zoveel boeken voorradig. Andermaal realiseer ik me hoe gelukkig de Amerikanen zich mogen prijzen dat de Founding Fathers secularisten waren. Stel dat het anders was, dat ze de vrijheid van godsdienst en de scheiding tussen kerk en staat niet zo duidelijk in de grondwet hadden vastgelegd, dan verbleef ik nu wellicht in een christelijke theocratie. (Of niet, want een theocratie laat immers geen congressen toe waarin het vrije en kritische denken centraal staat en men ongestraft alles in vraag mag stellen.) In een theocratie laat men zich leiden door wetten, regels en normen waarvan men denkt dat God zelf ze heeft geopenbaard, of op zijn minst inspireerde. Politici houden zich dan niet bezig met de vraag hoe een volk vreedzaam kan samenleven, of hoe men welvaart en welzijn creëert, maar met de precieze interpretatie van Gods woord. Hedendaagse voorbeelden vinden we in Saoedi-Arabië, Iran en Vaticaanstad. In een theocratie is geen ruimte voor de beleving en expressie van een ander geloof of levensbeschouwing dan dewelke toevallig als de enige echte ware is geïnstitutionaliseerd. Gelukkig voor de Amerikaanse samenleving is ze seculier ingericht, waardoor men met een hele waaier aan geloofsovertuigingen kan experimenteren. In de boekhandel zijn duizenden boeken over het "christelijke leven" te vinden, maar de onderlinge verschillen daartussen zijn groot. Ik zie boeken over het katholicisme, het anglicanisme, het lutherisme, het calvinisme, het anabaptisme, het presbyterianisme, enzovoort. Werkelijk voor elk wat wils. Ook de mormonen, de getuigen van Jehova en de orthodoxe christenen vinden hier hun gading. De sectie "christian life" is overigens maar een onderdeel van alles wat onder "religie" valt. Een beetje verder staan

er boeken te koop over Scientology, over de Islam, het Jodendom, het Boeddhisme en wat weet ik al meer. Over satanisme en wicca vond ik niets, maar ik heb misschien niet lang genoeg gezocht.

Iedereen behoort tot de minderheid

Anders dan vaak wordt gedacht, bepleit het secularisme niet dat zoveel mogelijk mensen zich tot het atheïsme of het vrijzinnig humanisme moeten bekeren. Er zijn tal van gelovigen die seculier zijn, omdat ze begrijpen dat het secularisme noodzakelijk is voor een open, diverse en tolerante samenleving. Gelovigen voelen zich soms bedreigd door de basisprincipes van het secularisme. Dat is geheel ten onrechte, want in werkelijkheid zijn die principes in hun voordeel, net zoals ze in het voordeel zijn van agnosten, vrijdenkers en atheïsten. In moderne, democratische en open samenlevingen leven mensen met zeer uiteenlopende levensbeschouwingen. De kans dat je tot een minderheidsgroep behoort, is veel groter dan dat je persoonlijke religie of mens- en wereldbeeld toevallig de meerderheidsopvatting is. In de meeste democratische landen zijn er overigens niet echt meerderheidsopvattingen. Ook al zijn veel Amerikanen protestant, hun onderlinge verschillen zijn zo groot dat vrijwel elke protestant tot een stroming behoort die zelf ook weer een minderheid vormt. Alleen al daarom heeft iedereen er baat bij om het secularisme te verdedigen. Dat biedt immers de beste garantie dat men kan geloven in wat men maar wil. Wil men echter begrepen worden door on- of andersgelovigen, dan dienen gelovigen hun waarden, principes en opvattingen consequent in een seculiere terminologie te formuleren. Dit betekent onder meer dat ze in debatten over publieke kwesties niet mogen verwijzen naar een of andere god, noch naar de bijbel, de koran, het boek van Mormon of welk boek dan ook dat men als heilig of geopenbaard beschouwt. Doet men dat toch, dan wordt een zinvol gesprek, met redelijke argumenten in plaats van dogma's, erg moeilijk. Wat voor sommigen het woord van een god is, rechtstreeks medegedeeld aan een mens, is voor een ander louter het product van de menselijke verbeelding. Daarenboven is het onderscheid tussen authentieke openbaringen en psychotische hallucinaties moeilijk te maken. Iedereen mag geloven in het bovennatuurlijke, hoe irrationeel en absurd ook, maar in het publieke debat, wil er überhaupt een debat mogelijk zijn, moeten we rationeel argumenteren. Het gebruik van dogma's die teruggaan tot het vermeende woord van een godheid blokkeert elke zinnige vorm van overleg en leidt niet zelden tot sektarisch geweld. Voor het gebruik van ideologische dogma's geldt uiteraard hetzelfde. Zo was de Sovjet-Unie onder Stalin geen seculiere democratie, maar een dictatuur, even ver verwijderd van het secularisme als theocratieën. Het officieel atheïstische Albanië onder Enver Hoxha (1908-

1985) was een totalitaire nachtmerrie, een spiegelbeeld van sommige theocratieën.

Seculiere taal en pluralisme

Laat ik een voorbeeld geven van het belang van rationele, niet dogmatische argumentatie. Neem een discussie over een ethisch beladen onderwerp, zoals stamceltherapie, kunstmatige voortplantingstechnologie, het homohuwelijk, abortus of euthanasie. Wie zich bijvoorbeeld op de bijbel beroept, kan verwijzen naar passages waaruit blijkt dat dit alles verboden is. Wie de bijbel niet aanvaardt als het woord van God, heeft hier evenwel geen enkele boodschap aan. Wat heeft een hedendaagse ongelovige homo te maken met een passage uit de bijbel waaruit zou moeten blijken dat Jahweh tegen homo's is? Bovendien is het niet moeilijk om in diezelfde bijbel passages te vinden die genocides en de slavernij goedkeuren. Waarom zou de ene passage vandaag relevant zijn en de andere niet? (Op homoseksualiteit staat overigens de doodstraf.) Kortom, wie op basis van de bijbel ethische opvattingen heeft over abortus, euthanasie en andere moeilijke kwesties, moet zijn argumenten zo formuleren dat eenieder die kan begrijpen en op een rationele wijze kan overwegen. De argumenten kunnen overtuigend zijn, maar niet omdat sommigen ze als het woord van god beschouwen. In een democratische samenleving, met een toenemende variatie aan levensbeschouwingen, biedt een seculiere taal de beste garantie op een open dialoog en op vrijheid van levensbeschouwing voor iedereen.

Johan Braeckman
filosoof

Dit opiniestuk verwijst naar 'Ezelsoren' dat een selectie van essays, opiniestukken en artikelen bundelt die Johan Braeckman de voorbije twee decennia schreef voor kranten, tijdschriften en vakbladen

Ook moslimgemeenschappen zullen seculariseren

“Meneer, wat gaan we doen als ze het hier overnemen?!”

Die ‘meneer’, dat ben ik – in het vragenmoment na een lezing over diversiteit ergens te lande. Die ‘we’, dat zijn de autochtone witneuzen. Die ‘ze’, dat zijn de moslims.

Bij sommigen zit de angst er goed in. De islam wordt door velen gepercipieerd als een bedreiging voor ‘onze waarden en normen’, ‘onze manier van leven’ en ‘onze vrijheid’. Als straks de moslims aan de macht komen, zullen we dan nog wel in bikini mogen zwemmen? Zullen homoseksualiteit en godsdienstkritiek nog toegelaten zijn? Zullen we met zijn allen vlees van onverdoofd geslachte halaldieren moeten eten? Zal onze dochter nog naar een gemengde school kunnen en zal ze verplicht worden om de hoofddoek te dragen? Straks moeten we allemaal Arabisch leren. Enzovoort. De Franse auteur Michel Houellebecq schreef hierover in 2015 een roman: *Soumission*. Het boek beschrijft hoe de moslims in 2022 de verkiezingen winnen en de Franse samenleving zich aan islamitische regels onderwerpt. Het boek is ook in het Nederlands vertaald, maar de Franse titel duikt ook in ons taalgebied op in het islamdebat. Elke vermeende toegeving van onze samenleving aan de moslims of aan de islam wordt door sommigen graag gelabeld met de term ‘*soumission*’. Laat ons even kijken hoe we dat kunnen beoordelen.

Slechte demografie

Ik doe vaak de test bij mijn toehoorders en vraag of ze een idee hebben hoeveel moslims er in België leven. Zelfs in dorpszaaltjes waar vermoedelijk velen nauwelijks met moslims in contact zijn gekomen, krijg ik vaak cijfers te horen die ver staan van de realiteit. Sommigen gaan ongegeneerd tot 40 à 50 procent. Dat blijkt overigens een algemene trend te zijn. Onderzoek toont dat het percentage moslims systematisch overschat wordt. In Frankrijk denken mensen gemiddeld dat 31 procent van de bevolking moslim is, in België, Duitsland en Italië houdt men het op 20 procent. Ook in de Verenigde Staten verkijkt de bevolking zich. Mensen schatten 17 procent moslims, in werkelijkheid gaat het om één procent en de prognose voor de komende decennia is dat het zal verdubbelen naar 2 procent.

Ongeveer 8 procent van zowel de Belgische als de Nederlandse bevolking heeft een moslimachtergrond. En driekwart van alle inwoners in België met migratieachtergrond is geen moslim. De meeste prognoses die rekening houden met immigratie voorspellen voor de

komende decennia hoogstens een verdubbeling van het percentage. Men kan 15 procent moslims veel of weinig vinden, maar het is geen percentage waarmee men zomaar een politieke aardverschuiving kan veroorzaken richting moslimheerschappij. Dit zou lokaal, in buurten en steden waar het moslimpercentage hoger ligt, eventueel wel kunnen. In Antwerpen, Brussel, Amsterdam en Rotterdam is het percentage moslims tussen de 20 en 25 procent en dat kan in de toekomst wel nog tien procent stijgen.

Er is hier echter nog geen enkele partij met een islamitisch programma electoraal succesvol geweest. Ook niet in steden met substantiële moslimgemeenschappen. De politieke en sociaal-economische machtsverhoudingen zijn bovendien niet van die aard dat een *soumission-scenario* zoals Houellebecq dit schetst snel aan de orde kan zijn.

Ontmoskeeïng

De genoemde demografische overschattingen zijn het resultaat van de hoeveelheid aandacht die moslims en islam krijgen in de media en de heftigheid waarmee hierover gedebatteerd wordt. Dat er veel aandacht gaat naar radicalisering, salafisme en IS, hoofddoeken en boerkinis, onverdoofd slachten en ramadan verdonkeremaant dat ook de moslimgemeenschappen seculariseren en een vorm van ontmoskeeïng zich heeft ingezet. Telkens ik dat zeg vallen me boze blikken en reacties te beurt. Men verwijt me aan wensdenken te doen. Ik zou blind en gevaarlijk naïef zijn.

Ik ontken de problematische en ondemocratische tendensen in de moslimgemeenschappen niet. Er is de invloed van onredelijke, irrationele, fundamentalistische, radicaliserende en antiwesterse tendensen. Deze zijn onwenselijk en kunnen gevaarlijk zijn. Ze moeten in het oog gehouden worden en verdienen weerwerk. Toch is de radicalisering, het fundamentalisme en het salafisme niet representatief voor de islamgemeenschappen en wat er zich daar meer algemeen in afspeelt.

Mijn inschatting is dat de secularisering zich in West-Europa ook zal manifesteren bij moslims, al zijn er inderdaad factoren die dat proces vertragen en bemoeilijken. Er is de invloed vanuit het buitenland die secularisering probeert tegen te gaan. Turkije, Saoedi-Arabië, Qatar, Koeweit, salafistische netwerken en moslimbroedersschappen zijn op dat punt actief. Islam, de vasten, het offer- en suikerfeest en de hoofddoek zullen ook nog wel een tijd stand houden omdat ze in belangrijke mate als *identity marker* functioneren. Halal is uitgegroeid tot een identiteitsmarketinglabel om

moslimconsumenten te lokken. Religie wordt steeds meer ingezet als bindmiddel voor een groep die verbondenheid zoekt en het gevoel heeft hier nog niet helemaal mee te tellen. In de literatuur is hier sprake van 'reactieve religiositeit'. Mensen gaan zich op hun religie terugplooiën en zich met de islam identificeren omdat ze zich (nog) onvoldoende thuis voelen de Belgische, Vlaamse of Nederlandse samenleving. Er is bovendien ook nog steeds veel sociale druk in de moslimgemeenschappen die secularisering, twijfel en geloofsafval problematiseert.

Toch denk ik niet dat moslims immuun zijn voor de processen die de secularisering van het christendom hebben aangestuurd: onderwijs, wetenschap, welvaartsstaat, levensstandaard, westerse manier van leven. Met secularisering bedoel ik niet noodzakelijk dat men ongelovig wordt of de islam helemaal afzweert, wel dat men minder letterlijk gelooft, dat men volmondig de uitgangspunten van de rechtsstaat aanvaardt en dat men de invulling van het dagelijkse leven niet langer door de islam alleen laat bepalen, maar ook door de moderne, gesecculariseerde cultuur waarin men leeft.

Een en ander voltrekt zich onder onze neus. De meeste moslims hier leven probleemloos met de grondwettelijke bepalingen en vrijheden. Verschillende woordvoerders eisen precies dat de wetten tegen discriminatie en voor gelijke kansen (belangrijke morele uitgangspunten van ons samenlevingsmodel) consequenter in de praktijk zouden worden gebracht. Moslims gaan de Islam hier ook steeds meer op een 'westerse' manier interpreteren en beleven. Uit verschillende onderzoeken blijkt dat geloof gemiddeld genomen minder belangrijk is voor moslimjongeren dan voor hun ouders, dat ze minder bidden en minder naar de moskee gaan. Probeer hier maar eens vol te houden om vijf keer per dag te bidden. Jonge mensen haken af. Een derde van de meisjes wiens moeder een hoofddoek draagt, doet dat zelf niet meer. De vele hoofddoekdebatten geven al snel verkeerdelijk de indruk dat alle dames met een islamitische achtergrond de hoofddoek willen dragen.

Wat betreft de moslimgemeenschappen hier in het Westen voorspel ik voor de komende generaties: minder moskeebezoek en minder gebed, meer seks voor het huwelijk en alcohol, meer geëmancipeerde vrouwen, een minder strikte naleving van de vasten en een lossere, meer bricolerende omgang met de islamitische regels en voorschriften. De cultuurchristenen krijgen het gezelschap van culturele moslims. *Belonging without believing*. Identificatie en solidariteit met de religieuze groep, maar minder overtuigd godsgeloof en minder consistent volgehouden geloofspraktijk. Mensen zullen zich nog langer moslim blijven noemen dan dat ze echt geloven dat de Koran het letterlijke woord van God is.

Fundamentalisme

Er is een dubbele beweging aan de gang. Er is een grote groep aan het seculariseren. Velen gaan in het dagelijkse leven losser met het geloof om. Er is echter ook een andere groep die niet seculariseert, maar zich van de weeromstuit net nog strakker aan de godsdienst vastklampt. Ik wees al op het fenomeen van reactieve religiositeit, maar het kan nog verder gaan in de richting van fundamentalisme. Modernisering van een religie en een vorm van fundamentalisme zijn inderdaad vaak twee kanten van eenzelfde medaille. Ze kunnen zich paradoxaal genoeg gelijktijdig manifesteren.

De invloed van moderniteit doet sommige groepen als tegenreactie teruggrijpen naar een traditionelere en in hun ogen meer zuivere versie van hun religie. Het is een algemeen patroon. Zo ontstond in de schoot van de Rooms-katholieke Kerk na het vernieuwende Tweede Vaticaans Concilie de traditionalistische Priesterbroederschap St. Pius X die vasthoudt aan de Latijnse rite en priesters in soutane, en conservatieve ethische standpunten benadrukt.

Ook het salafisme is deels op die manier te begrijpen. Het laaft zich aan het Wahhabisme, de achttiende eeuwse puriteinse strekking uit Saoedi-Arabië en beroept zich op Middeleeuwse theologen zoals Ibn Taymiyya (1263-1328). Toch is het salafisme een modern fenomeen dat zich manifesteert tegen de politieke, economische en culturele invloed en het succes van het seculiere Westen. Het is geïnspireerd door Said Qutb (1906-1966) uit Egypte en de Pakistaan Said Abul A'ala Maududi (1903-1979) die heel expliciet de islamitische levensstijl, kledij en identiteit benadrukken en zich afzetten tegen de decadente westerse manier van leven. West versus Islam is de veelzeggende titel van de verzamelbundel met artikels van Maududi. Het salafisme positioneert zich als zuivere islam die nog niet door westerse cultuurelementen bezoedeld is. Ze wijzen de scheiding van kerk en staat, tolerantie van homoseksualiteit en gendergelijkheid af en keren zich tegen de westerse consumptie-, muziek- en vermaakcultuur. Ze beoefenen ook gretig de takfirpraktijk: moslims die zich integreren, moderniseren en verwestern worden verketterd omdat ze een gecorrumpeerde islam aanhangen.

Alles kan beter

Uit onderzoek blijkt dat sommige moslimgemeenschappen ook in het Westen worstelen met antisemitisme en het aanvaarden van homoseksualiteit, evolutietheorie en geloofsafval. We weten dat het salafisme en ander onredelijke islaminterpretaties toegankelijk verspreid zijn op internet en er geld-, informatie- en sociale netwerken actief zijn die vaak kwetsbare mensen voor een onredelijke islam proberen te winnen. Uit onderzoek van de Franse

denktank *Institut Montaigne* uit 2016 blijkt dat 28 procent van de moslims in Frankrijk het leven onder de sharia boven de seculiere wetten verkiest. De Nederlandse socioloog Ruud Koopmans die vanuit Berlijn onderzoek doet komt tot resultaten die nog verontrustender zijn.

Het is in dat verband belangrijk dat islamhervorming en burgerschapseducatie waarin uitgelegd wordt wat de plaats van levensbeschouwing in een democratische rechtsstaat is, nadrukkelijker ondersteund wordt. Als iemand met cijfers komt waaruit blijkt dat Moslims in het Westen niet altijd goed weten hoe de sharia zich ten aanzien van de democratische mensenwet verhoudt, vraag ik me altijd af: wie heeft het hen ooit al eens goed uitgelegd? Onderwijs kan op dit punt een tandje bijsteken. Goede eindtermen levensbeschouwelijke en democratische geletterdheid zijn een must. Dat geldt voor elke leerling. Maar zonder dergelijke eindtermen laten we met name diegenen die het meest nood hebben aan een reflectieve levensbeschouwelijke duiding en vorming in de kou staan. Het accepteren van de democratische rechtsstaat en wetenschappelijke inzichten dwingt religies tot een niet zo evident leerproces. Daar moeten de levensbeschouwingen zelf door, maar de samenleving kan het zich niet permitteren volledig afzijdig te blijven. Vooreerst moet er ingezet worden op gelijkwaardigheid. Dat moslims het terechte gevoel hebben hier op muren van onbegrip, uitsluiting en discriminatie te botsen, vergroot de kans dat ze zich nogal rigide op hun religie gaan terugplooiën. Hoe meer moslims in de samenleving op voet van gelijkheid participeren en integreren, hoe minder kans op een problematische of onredelijke religiebeleving.

De samenleving kan bovendien het leerproces zelf faciliteren en stimuleren door erop toe te zien dat islamvernieuwers en redelijke, liberale moslims meer spreekruimte en slagkracht krijgen. Onredelijke en onwetenschappelijke invloeden vanuit het buitenland en op sociale media kunnen in kaart gebracht en bemoeilijkt worden. België bijvoorbeeld heeft de invloed van het Wahhabisme uit Saoedi-Arabië, onder meer via de Grote Moskee in het Jubelpark, niet alleen ongemoeid gelaten maar zelfs gefaciliteerd. Het Islamitisch Cultureel Centrum (ICC) dat er sinds 1969 gehuisvest was, stond onder invloed van Saoedi-Arabië en was tot het ontstaan van de Moslimexecutieve in 1998 de belangrijkste gesprekspartner van de Belgische overheid. Het organiseerde opleidingen voor leerkrachten en imams, verdeelde studiebeurzen om in het Midden-Oosten te gaan studeren en ondersteunde moskeeën met petrodollars, boeken en ideologie. De gevolgen zijn tot op vandaag voelbaar en stralen negatief af op de moslimgemeenschappen die kampen met een gebrek aan kritische zelfreflectie en intellectueel leiderschap.

In België is de Islam een officieel erkende religie sinds 1974. Sinds 1978 wordt er op de openbare scholen

islamlessen georganiseerd. Maar de eerste inspecteurs islamitische godsdienst zijn pas aangesteld in 2005 en pas vanaf 2007 kwam er een examen voor islamleerkrachten. Er is nog steeds geen echte imamopleiding, de meeste imams komen uit het buitenland en pas sinds 2007 worden enkele imams door de Belgische overheid betaald. Die leemtes hebben anderen voor ons ingevuld. Onze samenleving en de moslimgemeenschappen zijn hier nalatig en onvoldoende kritisch geweest. Irrationele, onwetenschappelijke, ondemocratische gedachten hebben te lang vrij spel gekregen. Dat we conservatieve en onredelijke islaminterpretaties, salafisme en wahhabisme niet zomaar kunnen verbieden, betekent niet dat we de rode loper moeten blijven uitrollen.

Er is lange tijd te weinig gedaan om conservatieve, onwetenschappelijke en vaak ook antidemocratische islaminterpretaties, onder meer vanuit de Golfstaten, Turkije of de wijdvertakte moslimbroeders, de wind uit de zeilen te nemen. Het infiltratienetwerk dat aanstuurt op een islamisering van de samenleving zit ingenieus in elkaar en de fundamentalistische islamstroom is oververtegenwoordigd op het internet. Dat counteren vraagt een strategisch communicatieplan waar iedereen zich achter schaaft: onderwijs, imams en moslimorganisaties, media, politici, uitgeverij en bibliotheken. Er kan nog beter ingezet worden op kritische vorming van moslimkaders en de weerbaarheid van jongeren en er zijn meer imams nodig die de taal spreken en voeling hebben met onze samenleving om er de islam een juiste plaats te kunnen geven.

Ik blijf echter voorzichtig optimistisch. Het democratische verhaal van vrijheid, gelijkheid en grondrechten en de wetenschappelijke inzichten kunnen en zullen ook de moslims aanspreken en charmeren. Er is nu al een zwijgende meerderheid die het geloof in praktijk brengt zonder conflict met de grondrechten en de rechtsstaat. Die groep zal in de toekomst nog groter worden, zeker als de samenleving erin slaagt moslims te integreren en op een inclusieve manier als volwaardig burger te behandelen. We moeten niet meestappen in een vals apologetisch optimisme dat zegt dat er met de islam geen problemen zijn, maar we moeten ook niet vervallen in eenzijdig pessimisme inzake de mogelijkheid van een meer geseculariseerde islambeleving.

*Patrick Loobuyck
hoogleraar verbonden aan het Centrum
Pieter Gillis van de Universiteit Antwerpen
en gastprofessor politieke filosofie aan de
Universiteit Gent*

Uit het Rijke Roomse verleden.

WAT IS DE OVERTREFFENDE TRAP VAN KATHOLIEK ZIJN?

Dat zijn de getuigen van Jehova. Ik weet het uit betrouwbare bron. Want ik heb een goede kennis en die is een radicale getuige. Een overtuigde volgeling. Ik zou bijna durven zeggen een rationele aanhanger.

Ooit was hij mijn vertrouwde coiffeur. Haar, baard en scheren. Een uur werk. Dat moest ik hem telkens zeggen bij een telefonische afspraak. Anders liep zijn timemanagement in de war.

Het was tijdens een scheerbeurt dat hij mij plots toevertrouwde dat in de bijbel veel waarheid staat. Ik wist niet waar ik het had. Dit is geen klassiek onderwerp voor een gesprek in een kapperssalon. Daar gaat het over het voetbal, het weer, de koers, de wijven, de wereld die naar de kloten gaat, de jeugd die voor niets deugt en nog andere actuele onderwerpen. Dergelijke items worden sinds mensenheugenis bij een herencoiffeur behandeld. Ook in damessalons uiteraard, maar daar gaat het nu niet over.

Tijdens zo een scheermoment is het niet aangewezen om uw mond open te doen, dus zweeg ik tot het laatste haartje was verwijderd. En toen beaamde ik volmondig zijn stelling, want diverse verhalen in dat boek berusten op gebeurtenissen, getuigenissen, interpretaties uit lang vervlogen tijden. Ik zag in de spiegel mijn kapper opfleuren. Meestal trok hij een zeer ernstig gezicht, maar op dat moment keek hij mij gelukkig in de ogen. Via de spiegel natuurlijk.

Een week later stond hij op een maandag aan mijn deur. Kappers zijn sinds eeuwen gesloten op maandag. Ze moeten dan uitrusten van hun uitpattingen op zondag. Als jehova's doe je niet mee aan coiffeursorgieën. Dus is de maandag een ideale dag om op huisbezoek te gaan.

Ik nodigde hem binnen, gaf hem een koffietje en we hadden op die verloren maandag een leuk gesprek. Vooral over het oud testament en de diverse rampen die door Jahweh werden uitgedokterd om de slechte mensen te straffen. Die man had nogal een fantasie op dat gebied. Of is Jahweh een vrouw? Het zou mij niet verwonderen, maar soit.

Voor alle duidelijkheid vertelde ik hem dat ik een atheïst pur sang ben, maar dat het fenomeen godsdienst mij immens interesseert. Dus ook zijn specifiek geloof.

Na wat inleidend gekeuvel verraste ik mijn coiffeur met een enigszins gedegen kennis van de bijbel. Hij wist niet dat ik een oud-leerling ben van het Atheneum van Gent, waar in de jaren vijftig een leraar zedenleer ons verplichtte dat boek te lezen. En daarbij de nodige kritische commentaar gaf, gebaseerd op wetenschappelijke en historische bronnen. Exegese zoals ze zeggen.

We hadden het onder meer over de zondvloed. Dat had niets met God te maken, dat was gewoon een tsunami, die men vrij nauwkeurig kan situeren in plaats en tijd. Het had iets te maken met een vulkaanuitbarsting op een Grieks eiland, die ook de ondergang van de Minoïsche beschaving op Kreta heeft veroorzaakt. En daar zat dan ergens een Jood op een bootje met vrouw en kinderen en een paar geiten. Ze overleefden het. Mijn kapper moest er hartelijk om lachen.

Neem nu Sodom en Go Morra. Men weet vandaag dat die steden gebouwd waren op olie- en gasbronnen. Geen uitzondering daar in het Midden-Oosten, de petrol spuit er zo uit de grond. Iemand stak het licht aan en de boel ontplofte.

En mijn kapper kwam regelmatig terug en bracht documentatiemateriaal mee. Uiteraard hun tijdschriftje, maar ook andere publicaties en zelfs een dvd. Opgenomen getuigenissen van stokoude jehova's, die de concentratiekampen van de nazi's hebben overleefd. Dankzij hun onwankelbaar geloof in Jahweh, zeiden ze. Aandoenlijk moet ik eerlijk bekennen. Ik vertelde hem dat zijn geloofsgenoten daar wel broederlijk naast de homoseksuelen zaten. Maar in zijn godsdienst zijn dat gedoemden. Hij deed alsof hij het niet gehoord had.

Het viel mij op dat hij steeds minder aandacht besteedde aan gebeurtenissen die vandaag gemakkelijk verklaarbaar zijn. Dat de tien plagen van Egypte ook nu het land nog regelmatig teisteren interesseerde hem niet langer.

Overigens was hij van mening dat God alles dirigeert. We konden dan wel wetenschappelijke verklaringen voorleggen, maar het is uiteindelijk Jahweh die beslist. Zonder zijn akkoord gebeurt er niets. Hij had het eerder over de voorschriften, de geboden, de leefregels die in het oud testament worden gepropageerd en door God

persoonlijk zijn gedictieerd. En alleen diegene die de goddelijke oekazes volgen, liefst zo letterlijk mogelijk, zullen opgenomen worden in de hemel. De rest zal eeuwig rotten in de hel. En wie zijn die gelukzaligen? Alleen de Getuigen van Jehova natuurlijk. Er is daar precies niet veel plaats in hun hemel.

Ik confronteerde hem met toch enkele bedenkelijke uitspraken in dat deel van de bijbel. Oog om oog, tand om tand. Indien we dat in praktijk zouden brengen dan leven we straks in een land van blinden zonder tanden. De week daarop bracht hij mij een exemplaar van hun blaadje waarin stond dat deze uitspraak niet letterlijk mocht genomen worden. Een uitzondering op de algemene regel. Ik wees hem op het feit dat in dat schrift de slavernij wordt goedgekeurd. Er werd goed voor die mensen gezorgd, repliceerde hij. Wat voor god is me dat nu die je verplicht om je eigen zoon de keel af te snijden? Zou je dat risico nemen? Niet wetend hoe het uiteindelijk afloopt? Ik zag hem aarzelen en drong niet verder aan. Ik ben geen sadist.

Regelmatig vroeg ik hem hoe het kwam dat hij wist en geloofde dat God dit alles had gedictieerd. Het staat in de bijbel, was zijn antwoord. Er staat dat dit geschrift het woord van God is. In de koran staat dat ook, repliceerde ik. Ja, maar de bijbel is veel ouder was zijn antwoord. Het deed mij denken aan de logica van complotdenkers.

Op een maandag kwam hij samen met zijn vrouw en toen kreeg het gesprek wel een andere wending. Ze was veel praktischer van aanpak. Dat hun geloof toch een grote inspanning vereist, verklaarde ze. Een concreet engagement. Het is niet voldoende om zo maar te geloven, je moet ook actief ondernemen. Bij ons moet je hard werken voor uw zielenheil. Dat is nogal een tegenstelling met vroeger, zei ze. Toen ging bij mij een lichtje op. Wat vroeger?

En ik vroeg hem sinds wanneer hij een getuige was? Toch niet vanaf de geboorte? Neen, was zijn antwoord, ik was vroeger katholiek. Maar dat voldeed blijkbaar niet langer. Het geloof werd veel te slap. Er waren geen zonden meer. Alles was toegelaten. Iedereen kon zo maar naar de hemel. Er was geen sprake meer van boete en straffen. Het was alsof God niet meer bestond. Iedereen kon doen wat . Geen regels, geen geboden, geen taboes. Leef er maar op los. Zo is het gemakkelijk.

Hij voelde zich daar niet goed bij. Dat is geen serieuze godsdienst, was zijn besluit. Het ware geloof moet zalven, maar ook slaan. En liefst hard slaat. Dat is fundamenteel.

Toen nam zijn vrouw het over. Hij is altijd zeer gelovig geweest, nietwaar papaatje. En ze keek hem vertederd aan. Ze was zijn religieuze muze. Ooit stief katholiek zou mijn West-Vlaamse grootmoeder gezegd hebben, maar nu geradicaliseerd zoals de mensen zeggen.

Een logische stap was de overgang naar een versie van het christendom die het oud testament in al zijn glorie herstelt. In al zijn hevigheid. Waar God dondert, wreekt, straft, doodt en vloekt. Een gruwel voor de ongelovigen, de ketters en de zondaars. Waar God hel en verdoemenis predikt en belooft al die afvalligen eeuwig te laten branden. Het kan verdomme niet gruwelijk en wreed genoeg zijn.

Sommige mensen hebben dat nodig. Orde en tucht en discipline. Ook in het geloof. Het geeft hen een gevoel van veiligheid en zekerheid. En vooral gemoedsrust. We moeten ons geen zorgen maken, we zijn er zeker bij in het hiernamaals. We staan aan de kant van de goeden.

De katholieke kerken lopen leeg. Het is hun eigen schuld. Ze hebben zich mispakt. Ze hebben een inschattingsfout gemaakt, zo zeggen ze dat vandaag. Ze hebben een kemel geschoten, zei men vroeger. Ze beseffen niet meer wat de essentiële behoeften zijn van gelovige mensen. Zonde, schuld en boete. Een Russische schrijver heeft er nochtans een boek aan gewijd. Misschien moeten ze dat eens herlezen.

Maar kijk, ik wil een geste doen. Tegen een redelijke vergoeding ben ik bereid wat consultancy ter zake te verrichten. Hoe breng ik de gelovigen terug naar de Rooms-katholieke heimat?

Ik kan een draaiboek leveren en een scenario met voortschrijdend inzicht. Zoals ze dat formuleren in de marketing.

Geïnteresseerden kunnen mij bereiken via de redactie van Sprokkel.

Pink Panther

Jonkies

Hujo wilt de toekomst een duwtje in de rug geven

Hujo (of Humanistische Jongeren in 't lang) is een vrijzinnig humanistische en landelijk erkende jongerenorganisatie in Vlaanderen en Brussel. We organiseren allerlei kwaliteitsvolle en activiteiten, vakanties en vormingen voor jongeren (en jongvolwassenen) van 6 tot 30 jaar.

Wij zijn een jongerenorganisatie waar kinderen en jongeren leren om samen te ondernemen. Ontdekkingsreizen organiseren is ons vak en dat doen we steevast vanuit bepaalde thema's als kunst, wetenschap, debat en filosofie. Denk maar aan zomerkampen, vormingsdagen, De Vlaamse Debatwedstrijd en meer! Daarnaast werken we ook samen aan een zinvolle en plezierige invulling van de belangrijkste mijlpalen in een kinderleven zoals Lentefeesten.

Om ons aanbod helemaal volledig te maken, organiseren we ook een basisvorming; waar je alle kneepjes van het vak leert om een top-animator te worden, alsook een levelup- en hoofdanimatorming waar je je skills nog wat meer leert uitdiepen.

Je kent ons misschien al zonder 't te weten, van De Vlaamse Debatwedstrijd, Sesam Open-IT of 't Vrije Brein bijvoorbeeld!

Het Hujo-gevoel

Dat Hujo-gevoel, da's moeilijk uit te leggen... Eigenlijk moet je het ervaren.

Wij willen een jeugdvereniging zijn waar jongeren zich thuis voelen en zichzelf kunnen zijn. Een veilige basis waar de jeugd zich kan ontwikkelen, kritisch kan denken en waar ze kunnen groeien tot vrije en denkende mensen die hun ideeën durven te realiseren.

Dit willen we realiseren door verschillende elementen hoog in het vaandel te dragen: ontmoeting, vrij denken, creativiteit, durven doen, durven falen en vrij onderzoek zijn er enkele.

Kortom: hier bij Hujo moet iedereen zichzelf kunnen zijn en moet je samen met anderen kunnen spelen, ontdekken en samen zijn.

En net daarom zijn er zoveel plakkers bij Hujo.

De passie voor jeugdwerk

Het team en de vrijwilligers achter Hujo, da's echt puur voor én door jeugd(werkers). Mensen die het jeugdwerklandschap hebben afgeschuimd (of dit nog steeds doen), die organiseren activiteiten altijd met dat tikkeltje meer. En die passie, dat voel je.

Hujo, da's niet alleen een team. Op de voor- en achtergrond kunnen we altijd rekenen op gepassioneerde vrijwilligers en animatoren. Zij zorgen er mee voor dat Hujo zo'n sterke basis heeft en dat er altijd leuke activiteiten begeleid, gefinetuned of bedacht worden. Onze animatoren zijn ook geattesteerd, en dat zorgt ervoor dat zij, met hun know-how, deelnemers altijd fantastische momenten bezorgen.

Inspraak, samenwerking en respect.

Durf proberen

Wij kenmerken ons door een 'bottom-up' werkmethode en een 'do it yourself' attitude. Hujo laten ideeën en initiatieven – over de inrichting van activiteiten of vakanties – zoveel mogelijk vanuit de jeugd zelf opborrelen.

Ondersteunen? Dat doen we graag!

Onder het motto "iedereen kan zijn ei kwijt bij Hujo" bieden we inhoudelijke, administratieve en materiële ondersteuning aan vrijwilligers die in de vrije tijd initiatieven willen organiseren, met of voor kinderen of jongeren.

Dus wil je graag je eigen project pitch en opstarten? We're all for it. (Zolang het maar binnen onze missie en visie past.)

Meer weten?

Wil je graag meer te weten komen en/of eens zien wat we allemaal doen? Supertof!

Je kan steeds terecht op onze website (<https://www.hujo.be/>) en op onze social media (<https://www.facebook.com/hujoofficial> en <https://www.instagram.com/hujo.be/>) waar we toffe kiekjes posten van activiteiten!

Muzikale causerie 'De grote voetafdruk van een klein muziekinstrument' door Steven Troch, mondharmonicavirtuoos

ORGANISATIE: Vermeylenfonds
Koksijde-Oostduinkerke
DATUM : donderdag 13 april
UUR : 14u30
LOCATIE: Vrijzinnig Huis
 Koksijde, Galloperstraat 48
PRIJS : 5 euro / leden 3 euro
 (koffie inbegrepen)

Steven Troch is een muzikaal polyglot. Hij zingt zoals hij het meent, blaast badassharmonica, is een volwaardig vocalist en originele songwriter. Hij laat zijn mondharmonica snurken, zoemen als een vervelende mug en irritant piepen als een wekker. Benieuwd wat Steven ons te vertellen heeft over de impact van het 'muzikale kleinood'? Kom dan zeker langs, want deze man is niet de eerste de beste.

Vermeylenfonds
 verbonden met de toekomst

Info: Maurits De Picker - depicker.maurits@skynet.be - 0477 29 38 37

Lezing hartcoherentie: adem je vrij van stress!

Organisator: huisvandeMens
Koksijde
Datum: dinsdag 18 april
Uur: 19u tot 21u
Locatie: Vrijzinnig Huis
 Koksijde, Galloperstraat 48
Prijs: inschrijven op
 voorhand is noodzakelijk en
 kan via deze link https://lezing_hartcoherentie_huisvandeMensKoksijde.eventbrite.com

Iedereen heeft wel eens stress. Als stress echter chronisch wordt, dan ontstaat er een probleem. Het lichaam komt dan in een doorlopende alarmfase terecht. Het scant de omgeving constant op 'gevaar'. De gevolgen zijn voelbaar op fysiek, mentaal en emotioneel vlak. Hartcoherentie brengt je lichaam en geest in balans. Hoe een eenvoudige ademhalingstechniek helpt om het stressniveau naar beneden te halen, wordt gedemonstreerd. Via biofeedback kun je op het computerscherm volgen wat het effect is op lichaam en geest. De lezing wordt gegeven door psychologe Kathleen Watteyn.

Info: Els Heytens - koksijde@demens.nu - 058 52 08 94

Emergent – Tentoonstelling

Organisatie : Willemfonds
 Veurne – De Panne – Koksijde
Datum : zondag 16 april

Extra info: ivan.winnock@skynet.be

Filosofische boekbespreking - Filo-café 'Salon van Jan & Alleman'

Organisator: Humanistisch
 Verbond Westhoek
Datum: vrijdag 21 april
Uur: 19u30
Locatie: Vrijzinnig Huis
 Koksijde, Galloperstraat 48
Prijs: 5 euro zonder wijn, 15
 euro met 2 glazen exquise wijn.

Enkele keren per jaar transformeert het Vrijzinnig Huis in een filosofisch café. Samen met een hapje en een drankje (de betere wijn) houden wij een gesprek rond een toegankelijk filosofisch boek. Iedereen komt aan het woord, ieder inzicht is welkom. De rode draad tijdens de avond is het voorliggend boek, die op zich geen standpunt is van het humanistisch verbond. Zin om mee te discussiëren? Schrijf je dan in via vermeld email- adres. Voorliggend boek: Het opengrenzenmanifest van Naima Charkaoui.

Info: Bernard Van den Haute - bernard@adjuncts.be - 0491 622 955

Lezing: "Wat hebben we geleerd uit de coronacrisis?" Spreker: Prof. Dr. Dirk Devroey

Organisator: Humanistisch
 Verbond Westhoek
Datum: dinsdag 25 april
Uur: 19u30
Locatie: Vrijzinnig Huis
 Koksijde, Galloperstraat 48
Prijs: Gratis voor leden, 5 euro
 voor niet-leden

Over de coronacrisis is zeer veel gezegd en geschreven. Iedereen heeft er zijn mening over, maar niet iedereen heeft evenveel kennis en data. Tijdens deze avond zit je in pole-position om op wetenschappelijke basis te horen wat er echt van waar is. Wat liep goed, wat was een echt fiasco? Waar loopt het beleid fout? Tijdens deze toplezing kom je er alles over te weten. "Wat hebben we geleerd uit de coronacrisis?" De spreker Prof. Dr. Dirk Devroey is decaan van de Faculteit Geneeskunde en Farmacie van de VUB. Bij het grote publiek is hij gekend van zijn gezondheidsrubriek in het radioprogramma "De Madammen" van Radio 2.

Info: Bernard Van den Haute - bernard@adjuncts.be - 0491 622 955

Vierdelige training 'polyvagaal theorie: de weg naar veiligheid en balans

Organisator: huisvandeMens Koksijde
Datum: woensdagen 3, 10, 24 en 31 mei
Uur: 19u tot 21u
Locatie: Vrijzinnig Huis Koksijde, Galloperstraat 48
Prijs: Deelnemen is gratis, inschrijven kan enkel voor de volledige reeks via deze link: https://huisvandeMensKoksijde_vierdeligettraining.eventbrite.com

De polyvagaal theorie van Stephen Porges leert ons hoe belangrijk het is om ons veilig te voelen in onze omgeving en legt de link tussen ons autonome zenuwstelsel en de stress die we vaak ervaren of trauma's die we meemaakten. Stress, spanning, lichamelijke klachten, verslavingen,...zijn vaak een uiting van een autonoom zenuwstelsel dat helemaal van slag is. Doorheen de vierdelige training neemt psychologe Kathleen Watteyn je mee in de wereld van je autonome zenuwstelsel. Je leert hoe je zenuwstelsel en stressrespons werken. Je maakt je eigen persoonlijke 'stressprofiel' en bovenal je leert een aantal ademhalingstechnieken en een aantal andere oefeningen die je instant ontspanning zullen brengen.
Om de veiligheid te garanderen en ervoor te zorgen dat iedereen maximaal aan bod komt, wordt met een kleine groep gewerkt.

Info: Els Heytens - koksijde@demens.nu - 058 52 08 94

Wandeling door 'Malo les Bains' Namiddaguitstap

Organisatie: Willemfonds
 Veurne – De Panne – Koksijde
Datum: Vrijdag 5 mei

Info: ivan.winnock@skynet.be

Lezing 'Mars, planeet vol verrassingen' door prof. em. Jean-Pierre De Greve

Organisatie: Mensen & Wetenschap Westkust i.s.m. Vermeylenfonds en Willemsfonds
Locatie: Vrijzinnig Huis Koksijde, Galloperstraat 48
Datum: donderdag 11 mei
Uur: 14u30
Prijs: 5 € (koffie inbegrepen)
 3 € voor leden M&W, VF, WF en HV

Nee, geen marsmannetjes, maar veel meer en beter! Het verhaal van de geschiedenis en de meest recente kennis van de intrigerende rode planeet. Medebepalend voor het overleven van het menselijk ras?

Info: marc-mortier@telenet.be - 0475 972 198

Lezing 'De zorg voor dementerenden: 'Een vergeetput ?' door Rudy Cools

Organisatie: Vermeylenfonds Koksijde-Oostduinkerke ools
Datum: donderdag 25 mei
Uur: 14u30
Locatie: Vrijzinnig Huis Koksijde, Galloperstraat 48
Prijs: 5 euro / leden : 3 euro (koffie inbegrepen)

Uiteraard kan je de plaats waar dementerenden worden geholpen niet vergelijken met een Middeleeuwse vergeetput. De verwijzing naar 'vergeetput' heeft te maken met het feit dat zwaar dementerenden in een zorginstelling bijna vergeten worden en niet een aangepaste goede zorg op maat kunnen krijgen, ondanks het feit dat het personeel zijn uiterste best doet. Niet iedereen kan dit aan en het is vooral mentaal zwaar. De spreker wil zoveel mogelijk praktische voorbeelden geven die voor zwaar dementerenden problematisch zijn.

Info: Maurits De Picker - depicker.maurits@skynet.be - 0477 29 38 37

Lezing 'Wat zoudt gij zonder 't vrouwvolk zijn ?' door prof. em. Monika Triest

Organisatie: Mensen & Wetenschap Westkust i.s.m. Vermeylenfonds en Willemsfonds
Locatie: Vrijzinnig Huis Koksijde, Galloperstraat 48
Datum: donderdag 8 juni
Uur: 14u30
Prijs: 5 € (koffie inbegrepen)
 3 € voor leden M&W, VF, WF en HV

Wat is feminisme en heeft het feminisme zijn doelstellingen bereikt? Het verhaal van een jarenlange ervaring als schrijfster, academisch onderzoekster en activiste. Een scherpe blik op de bewogen geschiedenis van het Belgisch feminisme.

Info: marc-mortier@telenet.be - 0475 972 198

Wandeling in en rond kasteel "De Lovie" - Poperinge Namiddaguitstap

Organisatie : Willemfonds
Veurne – De Panne – Koksijde
Datum : Zondag 18 juni

Info: ivan.winnock@skynet.be

Tuinfeest met BBQ

Organisator: Vrijzinnig Huis
Koksijde
Datum: zondag 18 juni
Uur: deuren: 11u - start: 11u30
Locatie: Vrijzinnig Huis Koksijde,
Galopperstraat 48
Prijs: 29 euro voor leden, 35 euro
voor niet-leden

We sluiten het voorjaar af en zetten de zomer in met een gezellige BBQ, bij mooi weer op ons terras en in de tuin.

Info: Joeri Stekelorum – 0494 53 28 63 - vrijzinnighuiskoksijde@gmail.com

ZONDAGEN IN HET VRIJZINNIG HUIS KOKSIJDE

Elke zondag is de bar van het Vrijzinnig Huis Koksijde open van 11u. tot 13.30u.
Ideaal voor een gezellige babbel en een drankje!

HuisvandeMens

Dienstverlening

Sinds enkele maanden heeft het huisvandeMens een vaste plek in Vrijzinnig Huis Koksijde. Er is een vaste consulent die instaat voor de vrijzinnig humanistische dienstverlening: Els Heytens. De dienstverlening is op afspraak. Als je belt voor een afspraak krijg je Michiel Laebens aan de lijn, de administratief medewerker ter ondersteuning van o.m. huisvandeMens Koksijde.

Voor welke diensten kan je aankloppen bij het huisvandeMens?

- **Gespreksbegeleiding**

Heb je behoefte aan ...

iemand die actief luistert en kijkt naar wie jij bent als mens,
iemand die invoelt waar jij mee worstelt,
iemand die niet (ver)oordeelt, bij wie jij tot rust komt.

Onze gespreksbegeleiding is persoonlijk en de consulent heeft beroepsgeheim.

- **Levensende**

In een individueel gesprek krijg je uitleg en hulp bij het invullen van je wilsverklaringen (o.a. de negatieve wilsverklaring en wilsverklaring euthanasie).

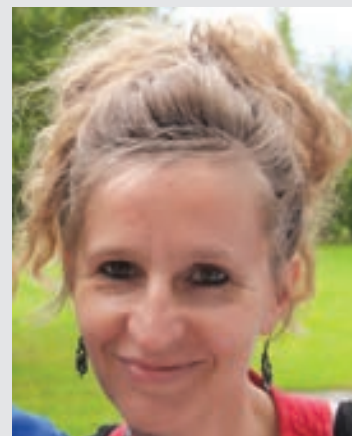
- **Ceremonies**

Een persoonlijke plechtigheid op maat en volgens jouw wensen bij belangrijke levensmomenten: huwelijk, afscheid, geboorte, jubileum en andere sleutelmomenten.

De dienstverlening is kosteloos. Een afspraak maken kan telefonisch op het nummer 058 52 08 94 of via een mail naar koksijde@demens.nu.

Els Heytens:
vrijzinnig humanistisch
consulent

Op afspraak verzorgt Els de dienstverlening in Koksijde.

**Donderdag 12 januari 2023:
lezing 'De Geest van de Chinezen' door Ronny Verlet**

Een verklaring voor de grote belangstelling ligt ten dele aan de fascinatie van de westerling voor China en de Chinezen. China is een natie. Een land met 140 miljard inwoners, 80 miljoen Chinezen verspreid over de wereld; een beschaving van 5 millennia oud en één taal. Het enige woordenboek is Chinees – Chinees, de lettertekens zijn al 1000 jaar dezelfde. Ze hebben geen godsdienst en kennen slechts één hemel en één hel.

Daarna probeert de spreker ons in de psychologie van de Chinezen in te wijden, aan de hand van talloze feiten, geput uit zijn rijke ervaring. Hij heeft namelijk jarenlang in China gewoond en gewerkt. Azië heeft het industriële Westen gekopieerd, China vrij recent in vergelijking met Japan, Singapore, Taiwan en Zuid-Korea. Het enige wat ze niet gekopieerd hebben is de cultuur.

Ze hadden tot voor kort geen wetten en geen advocaten, die beginnen er nu pas te komen.

Om de psychologie van de Chinezen te begrijpen, moet men uitgaan van het Taoïsme (yin en yang). Ze zijn vooral bezorgd om het evenwicht : tussen yin en yang, tussen het

mannelijke en het vrouwelijke, enzovoort.

Er zijn belangrijke filosofische en sociale verschillen tussen Oost en West.

Oost denkt in termen van natuur. Wij, westerlingen zoeken zekerheid, zij wachten af. Orde in het Oosten is bureaucratie en een persoonlijk netwerk, in het Westen de wet en democratische politieke systemen. Een Chinees moet presteren en de eigen rol is altijd ondergeschikt aan het geheel. Medelijden bestaat niet; voor wat, hoort wat, vandaar het netwerk.

Tenslotte waarschuwt hij: pas op voor hun vertalingen, geïllustreerd met een aantal hilarische voorbeelden.

Daarna volgt de obligate vragenronde.

Robert Claes

**Donderdag 9 februari 2023:
lezing 'Samenleven met gezond verstand' door Patrick Loobuyck**

© Greta Raeymaekers

Moraalfilosoof en godsdienstwetenschapper Patrick Loobuyck bracht deze lezing gebaseerd op zijn gelijknamige boek verschenen in 2017.

De spreker pleit ervoor om ons in te spannen om te verbinden in plaats van te polariseren, met als doel vreedzaam samen te leven in onze multiculturele maatschappij. 1 op de 4 Vlamingen is van niet-Belgische afkomst; zelfs het platteland wordt superdivers.

Debatten op TV en in het parlement gaan hard tegen hard, discussies op Facebook, op kantoor, in de huiskamer niet minder. Aangewakkerd door aanslagen, vluchtelingen, populisme. Iedereen schreeuwt zijn onzekerheid en angst uit. Daar hebben de aanslagen veel mee te maken, zowel door moslimfundamentalisten als vanuit extreem-rechtse hoek.

© Greta Raeymaekers

Het gevolg daarvan is dat we dreigen te vergeten hoe we moeten samenleven.

Ook in de politiek zijn twee onverzoenlijke kampen: volgens rechts worden alle problemen veroorzaakt door migranten die zich niet aanpassen, voor links komen de problemen van de samenleving.

Oorzaak: onze samenleving is seculier geworden, veel migranten komen uit niet-seculiere samenlevingen.

De discussies gaan vaak over randverschijnselen, zoals boerkinis op het strand en de hoofddoek, die helemaal niets met de aanslagen te maken hebben.

We mogen ons vooral niet uit elkaar laten spelen. Redelijkheid kan ons redden; we moeten terug naar de uitgangspunten van ons samenlevingsmodel, gebaseerd op vrijheid, gelijkheid, wederkerigheid en solidariteit, meteen de hoofdgedachte van de lezing. De gulden regel: wederkerigheid is redelijkheid, "wat je zelf doet, kun je anderen niet verbieden". Dit wederkerigheidsprincipe zou men politiek en gerechtelijk kunnen doortrekken.

Robert Claes

CASPER THOMAS

Amerika's laatste kans.

Over de toekomst van de democratie in de Verenigde Staten.

Heeft de Amerikaanse democratie na de nefaste ambtsperiode van Donald Trump (*) nog een kans om te overleven? Een pertinente en duidelijke vraagstelling die ook voor de Europeanen belangrijk is.

Aan het woord is de jonge Nederlander Casper Thomas, die gedurende vijf jaar in de VS werkte als correspondent van 'De groene Amsterdammer' en 'Het Financieele Dagblad'.

Hij is onze gids gedurende deze periode en verschaft ons een klare en indringende blik in de Amerikaanse politieke huishouding en samenleving.

Hij had talrijke persoonlijke contacten en interviews met tenoren uit de politiek, zowel Republikeinen als Democraten, was aanwezig op een aantal politieke massabijeenkomsten en was een gemotiveerd lezer van de onder-tussen verschenen boeken van invloedrijke commentatoren.

Zijn boek is dus allesbehalve een theoretisch werk over politiek, maar een confrontatie met de harde politieke realiteit in de VS.

Voor hem is het aantreden van president Biden 'Amerika's laatste kans' om de democratie in de VS te redden.

Mocht Trump in 2024 opnieuw aan de macht komen, dan is dit zonder meer een ramp voor de toekomst. Hij schrikt(e) er immers niet voor terug de basisprincipes van de democratische samenleving in vraag te stellen en de toepassing ervan uit te hollen

ten voordele van zijn eigen persoons-cultus.

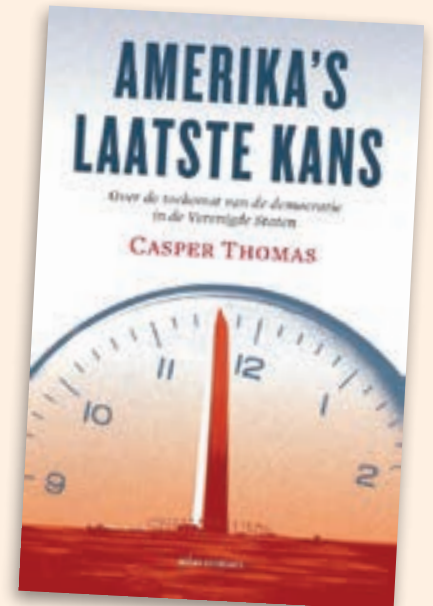
De macht die hem werd gegeven gebruikte hij om een aantal ingrijpende maatregelen te treffen en radicale geestesgenoten te benoemen op strategische posten. Het zal Biden heel wat moeite kosten om het verbroken evenwicht te herstellen. Maar dit is niet voldoende. Blijft men zich verder vervreemden van de (gewettigde eisen) bevolking, dan ligt het terrein open voor de 'proteststem' met alle gevolgen van dien. Bemoedigend ondertussen is het feit dat de door Trump gesteunde Republikeinse kandidaten bij de mid-termverkiezingen van 2022 niet zo goed deden en dat er blijkbaar binnen de Republikeinse partij tegenwind is ontstaan tegen Trump als haar kandidaat voor de verkiezingen in 2024.

We wachten met spanning de verdere ontwikkelingen af en ....duimen voor de democratie.

(*) Trump is één van diegenen die met hun cultus de democratie bedreigen. Zie Gideon Rachman

Het tijdperk van de sterke man.

Marc Mortier
voorzitter Mensen & Wetenschap
Westkust

CASPER THOMAS

Amerika's laatste kans.

Over de toekomst van de democratie in de Verenigde Staten.

Atlas contact, 2022

254 p.

ISBN 978 90 450 4757 7

GIDEON RACHMAN

Het tijdperk van de sterke man. Hoe de cultus van de leider de democratie bedreigt.

Een uitstekend boek over de wereldpolitiek, die ingrijpend veranderd dreigt te worden door de wereldwijde opkomst van 'sterke mannen'.

De meesten onder ons kennen Trump (*), Poetin, Xi Jinping, Erdogan, Orban, Bolsonaro, Johnson, Modi, Netanyahu en Duterte, maar anderen zijn (ons) minder bekend maar gedragen zich op dezelfde manier.

Uiteraard zijn tijd, land en omstandigheden verschillend, maar de opkomst van sterke mannen vertoont volgens de auteur heel wat gelijkenissen. De maatschappelijke omstandigheden nodigen als het ware sterke mannen uit om bij falend beleid de macht in handen te nemen.

Na het herrijzen van de politieke vrijheid na WO II, bevinden we ons thans in het midden van de langdurigste aanval op liberaal-democratische waarden sinds de jaren dertig van de vorige eeuw.

Er is een proces van democratische erosie aan de gang ten voordele van autocratische regimes.

Gebruik makend van een falend beleid van hun voorgangers uit de traditionele partijen, via het verspreiden van fake news en complottheorieën, prediken ze haat tegenover hun politieke opposenten. Ze kanten zich tegen de globalisering en stellen alles in het werk om via populistische slogans terug te keren naar het enge nationalisme.

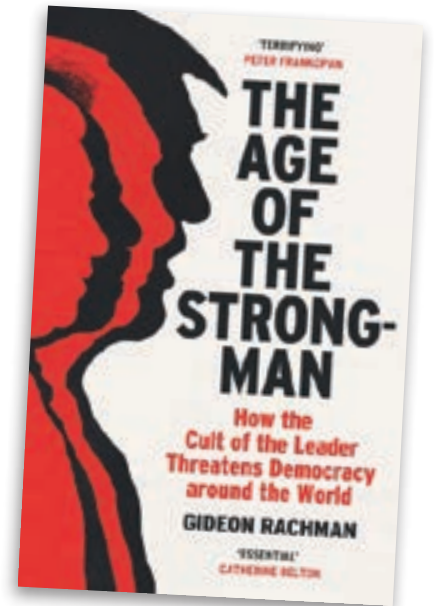
De Britse auteur, Gideon Rachman, was medewerker van de BBC, The Economist en hoofdredacteur buitenland voor The Financial Times. Hij was laureaat van verschillende prijzen voor zijn publicaties.

Hij verbleef in verschillende landen en zocht contact op met diegenen die zich later als 'sterke mannen' zouden manifesteren, nam van enkelen onder hen een interview af maar had eveneens oog voor de reactie van de politieke omgeving waarin ze verkeerden.

Dit maakt het boek bijzonder interessant omdat het ons een inkijk geeft in wat er in de wereld aan het gebeuren is. Verwijzingen naar vroegere periodes die de opkomst van autocraten mogelijk maakten zijn leerrijk. De donkere geschiedenis kan zich onder weliswaar verschillende omstandigheden herhalen als bepaalde toestanden aanwezig zijn. Een waarschuwing dus.

(* Casper Thomas America's laatste kans.

Marc Mortier
voorzitter Mensen & Wetenschap
Westkust

GIDEON RACHMAN

Het tijdperk van de sterke man.

Hoe de cultus van de leider de democratie bedreigt.

Alfabet Uitgevers 2022

397 p.

ISBN 978 90 213 4182 8

PAUL BOONEFAES

Zwijg!

Waarom woke niet deugt.

Moeten we ons taalgebruik zuiveren? Dat beoogt de woke-beweging althans, maar er is meer.

Woke zijn of wakker zijn betekent alert zijn op misstanden en problemen in de samenleving en het voorkomen/vermijden van kwetsen van anderen.

Voor sommigen een beweging van bevoorrechte links-progressieve mensen, die zich graag 'politiek correct' voordoen.

Ontstaan in de VS en Canada komt de beweging naar ons overgewaaid.

De auteur, die zich 'universalist en liberaal humanist' noemt, viseert met zijn boek een breed publiek van totale leken, die door het woke-gebeuren aan zichzelf beginnen twijfelen of die daarentegen gecharmeerd zijn door de woke-ideeën.

We streven allemaal naar een betere wereld, naar meer rechtvaardigheid, maar is wokeness de beste manier om dat doel te bereiken, dat vraagt de auteur zich af.

Woke activisten kunnen hem alleszins niet bekoren omdat ze volgens hem het systeem niet willen verbeteren maar omverwerpen.

Hun 'repressieve methode' is volgens de auteur in strijd met alles waar onze westerse samenleving voor staat.

Hij vindt dan ook dat elke lezer, en dat bent u, zich de vraag moet stellen of het verstandig is achter 'de vlag van Diversiteit, Inclusie en Gelijkheid' te blijven aanlopen.

Het boek bevat een groot aantal interessante voorbeelden van gebeurtenissen/feiten, ook dicht bij ons.

De duidelijke bedoeling van de auteur is de fictie te doorprikken en het fenomeen woke te 'deconstrueren'.

Aan het einde van het boek bevinden zich twee interessante en verhelderende bijlagen.

Eerst en vooral, in tabelvorm, 'Woke versus liberalisme: een overzicht', rond de tegenstelling klassiek liberalisme en wokeness, onderverdeeld over 32 punten.

Tenslotte, een 'Wokabulaire', nl. 27 items uit de woke-terminologie.

Een aan te bevelen boek voor 'wakere burgers'; verhelderend voor wie er het fijne wil over weten.

Marc Mortier

*voorzitter Mensen & Wetenschap
Westkust*

PAUL BOONEFAES

Zwijg!

Waarom woke niet deugt.

Ertsberg, 2021

141 p.

ISBN 978 94 64369 083

In de kijker

Carla Nelissen

Vorig jaar vroeg ik Carla voor deze rubriek, maar toen voelde ze zich er als kersverse vrijwilliger bij het huisvandeMens niet klaar voor. Nu wel, want Carla heeft haar draai gevonden in huisvandeMens Diksmuide. En sinds kort draagt ze ook haar steentje bij in huisvandeMens Koksijde. Ze vertelt over haar vrijwillig engagement en wat dat voor haar betekent.

Je spreekt niet met een West-Vlaams accent, Carla. Van waar ben je precies?

Ik woonde lange tijd in Brussel, maar op latere leeftijd verliet ik mijn stek in het binnenland en trok ik naar de kust. Zoals zoveel mensen zeker, zodra ze met pensioen gaan? Ik ben een echte 'aangespoelde', zoals jullie dat hier zo mooi zeggen. (lacht)

Een hele verandering!

Zo'n verhuis is een belangrijke stap met niet te onderschatten gevolgen! Je bent niet meer op weekend of op vakantie, maar je moet je leven terug opbouwen op een heel andere plek. Na een tijdje voelde ik de nood om iets te doen. Een hele dag in de zetel zitten en tv kijken of alleen maar wandelen, da's echt niks voor mij. Ik ben op pensioen, maar ik heb wél nog iets te geven aan de maatschappij. Dat probeer ik nu te doen via mijn vrijwilligerswerk voor het huisvandeMens.

Hoe ben je daar terecht gekomen?

Toevallig! Ik schreef me in voor een activiteit in huisvandeMens Diksmuide: een vegetarische kookworkshop. In een kleine groep en in een huiselijke sfeer werd er gekookt, geproefd en gebabbeld. Toen hoorde ik van de consultants dat zij op zoek waren naar vrijwilligers. Er ging meteen een belletje rinkelen! Niet veel later heb ik me aangemeld en zo ging de bal aan het rollen. Samen met de consultants ging ik op zoek naar een taak die bij me past. Die vond ik in het helpen van mensen met levenseindevragen en vragen rond voorafgaande zorgplanning.

Van waar komt je specifieke interesse voor die vrijwilligerstaak?

Ik heb psychologie gestudeerd, en hoewel ik nooit in een therapeutische sector heb gewerkt, bleef ik wel altijd geboeid door het luisteren naar mensen, proberen mee te

denken in hun verhaal. Die vaardigheid kon ik trouwens ook goed gebruiken in mijn professionele carrière als onderwijskundige.

Waarom koos je voor het huisvandeMens?

Ik ben opgegroeid in een vrijzinnig nest. Later ging ik studeren aan de VUB, waar ik ook een tijdje gewerkt heb. Mijn partner, die ondertussen overleden is, werkte als moreel consulent bij defensie. Ik kende het huisvandeMens dus wel. Het leek mij evident dat, als ik vrijwilligerswerk zou doen, het iets in die richting zou zijn.

't Is geen evident vrijwilligerswerk. Hoe ben je daaraan begonnen?

Ik ben niet voor de leeuwen gegooid. De consultants begeleiden je prima en je krijgt verschillende opleidingen. Zo kon ik via het huisvandeMens deelnemen aan de opleiding tot LEIF-consulent in Wemmel, een cursus waarin alle aspecten van levenseindevragen en voorafgaande zorgplanning aan bod komt. Ik vond dat enorm interessant! Uiteindelijk is het niet zo ingewikkeld om die formulieren in te vullen. Zodra je weet wat in iedere rubriek ingevuld moet worden, wat wel en niet kan, ben je vertrokken. Maar ook alles wat rond het wetgevend kader zit is nuttig om te weten. Mensen komen vaak niet alleen 'om hun papieren in te vullen', ze willen ook op verhaal komen. Soms zitten ze met vragen die ze moeilijk kunnen verwoorden, maar die wel een rol spelen in hun beslissing. Dan is het goed om daar op in te spelen. Ook dat heb ik geleerd in die opleiding. Bovendien leerde ik er andere vrijwilligers van verschillende huizenvandeMens kennen. We wisselden van gedachten, vroegen naar elkaars aanpak, en deelden tips. Heel interessant!

Jouw vrijwilligerswerk is dus niet alleen praktisch?

Neen hoor! Ik help mensen met het invullen van hun voorafgaande zorgplanning, maar ik luister ook naar het verhaal

dat achter die vraag zit. Da's echt belangrijk! Dat ik tijd kan maken voor mensen, hen oprecht kan beluisteren, dat vind ik heel waardevol.

Je voegt binnenkort misschien nog een taak toe aan je vrijwillig engagement bij het huisvandeMens.

Inderdaad, ik heb de smaak te pakken. Toen ik hoorde dat er nood was aan vrijwilligers voor de gespreksbegeleiding, ben ik in dat gat gesprongen. Het gaat in de eerste plaats om een luisterend oor bieden, dus niet om therapie. In een gesprek van mens tot mens kan je al heel wat betekenen voor iemand die in de knoop zit met zichzelf. In april start ik met de opleiding in het huisvandeMens Gent. Ik ben alvast heel benieuwd!

We vinden je niet alleen in huisvandeMens Diksmuide, maar ook in Koksijde.

Op dit moment ben ik nog niet helemaal thuis in Koksijde, ik zoek mijn weg. Koksijde is voor mij te ontdekken terrein. (lacht)

Draagt het vrijwilligerswerk iets bij aan de opbouw van jouw leven aan de zee?

Uiteraard brengt het structuur in mijn leven, hoewel het vrijwilligerswerk bij het huisvandeMens niet structureel is. Ik voel me nuttig, dus het stoort me niet dat ik niet op vaste dagen of vaste uren werk. Ik weet dat de consultants beroep doen op mij als dat nodig is, dat volstaat.

Je houdt een mooi pleidooi voor vrijwilligerswerk!

Weet je, iets kunnen betekenen voor een ander, dat raakt aan het mens-zijn. In het huisvandeMens wordt gewerkt rond zingeving. Je ontmoet mensen, je luistert naar hun vraag of hun verhaal, en je hoopt dat iemand verder kan met jouw bijdrage. Het allerbelangrijkste is solidariteit! Vanuit die waarde wil ik nog eventjes meedraaien als vrijwilliger.

Dankjewel Carla!

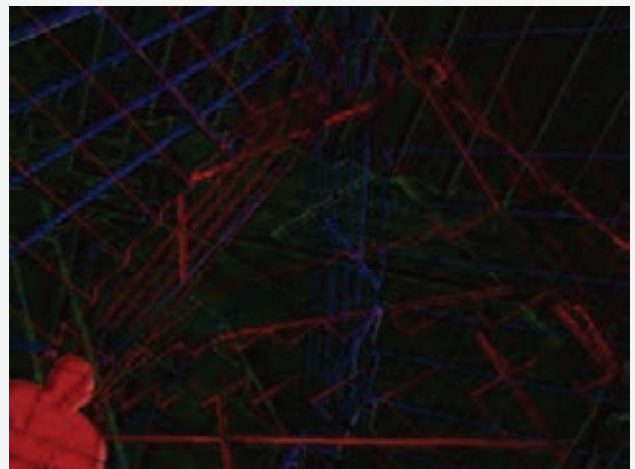
Wil je uitleg of hulp bij je voorafgaande zorgplanning? Aarzel dan niet om ons te contacteren. Carla, of een consultant, helpt je graag op weg in huisvandeMens Diksmuide of Koksijde.

Ook zin gekregen om aan de slag te gaan als vrijwilliger bij het huisvandeMens? Laat van je horen! Meer info over de vrijwilligerswerking van de huizenvandeMens vind je op www.demens.nu/demens-nu/vrijwilligers/

Nele Deblauwe

LEVENSBSCHOUWELIJKE KEUZES MAKEN

Mijn identiteitsbesef in verwarring
Op de dool
Op zoek
Zonder voorafgaandelijk te weten
Waarheen
De tocht bracht verwarring én duidelijkheid
Echter nooit zekerheid
Niet één wel meerdere
Diende ik te vinden
Als kiemen voor NIEUW innerlijk evenwicht
Wat algauw
Illusiejagerij bleek
De tocht bracht wel verzoening

Uit : *BRANDENDE STENEN*,
nieuwe bundel van *gustaaf de meersman*

Voorafgaande zorgplanning

Er bestaan in België vijf wilsverklaringen die men voorafgaand kan opstellen. Op deze manier kunnen artsen en zorgverleners later met de wil van de patiënt rekening houden, wanneer deze zich niet langer zelf kan uitdrukken.

Meer en meer mensen willen 'met hun papieren' in orde zijn. Een

reden is vaak dat ze iemand in hun nabijheid hebben zien overlijden op een wijze die ze zelf zeker niet willen. En dan begint de zoektocht naar 'wilsverklaringen'.

Tallose varianten van zulke wilsverklaringen worden aangeboden via het internet, zorginstellingen, sociale diensten, allerhande verenigingen en zo meer. Veel van deze goedbedoelde documenten blijken echter niet rechtsgeldig. Mensen weten niet welke nu betrouwbare wilsverklaringen zijn of niet. Men ziet door het bos de bomen niet meer.

Vandaar dat LEIF, met de steun van minister Frank Vandenbroucke, samen met de FOD Volksgezondheid een heel gebruiksvriendelijke brochure heeft samengesteld met 'de correcte voorafgaande wilsverklaringen'.

Op deze wijze kan men aan voorafgaande zorgplanning doen, liefst in samenspraak met een deskundige zorgverlener. Het opstellen van deze wilsverklaringen is een dynamisch (denk)proces op zich. Door dit samen met een arts/zorgverlener te doen, begrijpen dezen ook beter wat men later nog wel of niet meer wil ondergaan. Uiteraard kan men achteraf i.f.v. de actualiteit zijn wilsverklaringen altijd aanpassen of zelfs opnieuw intrekken.

Indien men nog wilsbekwaam en mondig is, heeft men deze wilsverklaringen uiteraard (nog) niet nodig: het volstaat om mondeling mee te delen wat men nog wel of niet wenst.

Met behulp van deze wilsverklaringen kan men dus aan 'voorafgaande zorgplanning' doen.

Op de webpagina's vind je vier van de vijf voorafgaande wilsverklaringen terug waarmee je de omstandigheden van het levenseinde zelf mee kan bepalen:

1. de 'negatieve' wilsverklaring
2. de wilsverklaring euthanasie
3. de verklaring inzake de wijze van teraardebestelling
4. de verklaring voor orgaandonatie

Bij elk van deze vier voorafgaande wilsverklaringen hoort een korte, praktische toelichting hoe je deze wilsverklaringen kan invullen.

Zoals hierboven vermeld bestaat er nog een vijfde wilsverklaring en deze betreft de lichaamsschenking aan de wetenschap. Hiervoor bestaat geen voorgedrukte wilsverklaring daar lichaamsschenking deel uitmaakt van een nalatenschap ("erfenis"). Dit wordt met een eigenhandig geschreven testament geregeld.

Het staat iedereen vrij om voorafgaande wilsverklaringen op te stellen. Je bepaalt natuurlijk wat je wenst te regelen. Alle voorafgaande wilsverklaringen die je op deze site aantreft zijn rechtsgeldige modellen. Artsen zijn verplicht hiermee rekening te houden, met uitzondering van de voorafgaande wilsverklaring euthanasie.

Drie van deze voorafgaande wilsverklaringen (wilsverklaring euthanasie, orgaandonatie en teraardebestelling) kunnen ook geregistreerd worden bij de gemeente. De wilsverklaring met betrekking tot orgaandonatie kan geregistreerd worden via de gemeente en de huisarts, maar men kan dit ook zelf online regelen: www.mijngezondheid.be. Registratie is echter niet verplicht: de documenten zijn op zichzelf rechtsgeldig, maar het is een bijkomende (en kosteloze) manier om de wilsverklaringen bekend te maken.

Alle voorafgaande wilsverklaringen blijven onbeperkt geldig. Dit geldt ook voor de wilsverklaring inzake euthanasie die werd opgesteld (of herzien of herbevestigd) na 2 april 2020.

Het is aangewezen om deze wilsverklaringen in overleg met een arts/zorgverlener op te maken.

Meer info: www.leif.be – www.leifwestvlaanderen.be

IT'S
BBQ
time

TUINFEEST MET BBQ ZONDAG 18 JUNI 2023

Wij sluiten het voorjaar af en zetten de zomer in met een gezellige BBQ, bij mooi weer op ons terras en in de tuin.

Praktisch:

Deuren: 11u - start: 11u30

Locatie: Vrijzinnig Huis Koksijde, Galloperstraat 48

Deelname: 29 euro voor leden, 35 euro voor niet-leden

Info: Joeri Stekelorum – 0494 53 28 63 - vrijzinnghuiskoksijde@gmail.com

**Bericht aan
de redactieleden**

JAARPLANNING - DEADLINES
Respecteer deze deadlines voor
het toesturen van gegevens:

Editie

Juli – aug – sept 2023
Zondag 14 mei 2023

Vrijzinnig Huis Koksijde
Galopperstraat 48, 8670 Koksijde
Tel. 058 52 08 94
vrijzinnighuiskoksijde@gmail.com

huysvandeMens Koksijde
Galopperstraat 48, 8670 Koksijde
Tel. 058 52 08 94
koksijde@demens.nu

Willemsfonds Koekelare
contactpersoon: André Laveyne
Brugse Heirweg 17
8680 Koekelare
Tel. 051 58 07 41
andre.laveyne1@telenet.be

huysvandeMens Diksmuide
Esenweg 30, 8600 Diksmuide
Tel. 051 55 01 60
diksmuide@demens.nu
www.demens.nu

**Willemsfonds
Veurne-De Panne-Koksijde**
contactpersoon: Ivan Winnock
Sasstraat 7, 8630 Veurne
Tel. 058 31 23 57
ivan.winnock@skynet.be

Vrienden van het GO! Westhoek
contactpersoon: Annie Decler
14e Artilleriestraat 7
8600 Diksmuide
Tel. 051 50 15 33
vriendengo.westhoek@gmail.com

**Humanistisch Verbond
Westhoek**
contactpersoon:
Bernard Van den Haute
Veldstraat 81
8660 Adinkerke
0491 622 955
bvdhaute@gmail.com

**Humanistisch Verbond
Koekelare-Diksmuide**
contactpersoon:
André Laveyne
Brugse Heirweg 17
8680 Koekelare
Tel. 051 58 07 41
andre.laveyne1@telenet.be

**Mensen & Wetenschap
Westkust**
contactpersoon:
Marc Mortier
Astridplein 3-401
8670 Koksijde
Gsm 0475 97 21 98
marc-mortier@telenet.be

Panne Instituut

Comité vzw Panne Instituut
contactpersoon:
Eddy Deboyser
Duinhoekstraat 98
8660 De Panne
Tel. 058 41 22 19
Gsm 0473 89 39 14
deboyser.eddy@skynet.be

**Vermeylenfonds
Koksijde-Oostduinkerke**
contactpersoon: Maurits
De Picker, Koninklijke Baan
190A/301, 8670 Koksijde
Gsm 0477 29 38 37
depicker.maurits@skynet.be